

UCHWAŁA NR XXV/147/2008

RADY MIEJSKIEJ W BRZEŚCIU KUJAWSKIM z dnia 30 grudnia 2008 roku

w sprawie: przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Brześć Kujawski w latach 2008 – 2015”.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym /Dz.U z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn.zm/ oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej /Dz.U z 2008 roku, Nr 115, poz.728 z późn.zm./

RADA MIEJSKA
uchwała, co następuje :

§ 1.

Przyjmuje się „Strategię rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Brześć Kujawski w latach 2008 – 2015” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty oraz w BIP.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA TERENIE
GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI
W LATACH 2008 – 2015**

**GMINA BRZEŚĆ KUJAWSKI
POWIAT WŁOCŁAWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO - POMORSKIE**

BRZEŚĆ KUJAWSKI 2008

SPIS TREŚCI

<u>SPIS TREŚCI</u>	3
<u>WSTEP</u>	5
<u>1. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH</u>	7
<u>1.1. UWAGI OGÓLNE</u>	7
<u>1.2. PODSTAWA PRAWNA</u>	7
<u>1.3. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W PRZYGOTOWANIU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI</u>	9
<u>1.4. OKRES REALIZACJI STRATEGII</u>	10
<u>1.5. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA</u>	10
<u>2. CHARAKTERYSTYKA GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI</u>	10
<u>2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE</u>	10
2.1.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	10
2.1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	13
2.1.3. GOSPODARKA	16
2.1.4. TURYSTYKA	20
2.1.5. MIESZKAŃCY	23
<u>2.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BRZEŚĆ KUJAWSKI</u>	34
<u>2.3. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI</u>	42
2.3.1. ANALIZA ANKIET	42
<u>2.4. ANALIZA SWOT</u>	55
<u>3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY</u>	60
<u>3.1. WIZJA ROZWOJU GMINY</u>	60
<u>3.2. CELE STRATEGICZNE I CELE SZCZEGÓŁOWE</u>	61
<u>4. UWARUNKOWANIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH</u>	66
4.1. DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU KRAJOWYM	66
4.2. DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA	67
4.3. DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU POWIATU	69
<u>5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII</u>	71

<u>ZAKOŃCZENIE</u>	73
<u>SPIS TABEL</u>	74
<u>SPIS WYKRESÓW</u>	74
<u>SPIS RYSUNKÓW</u>	75

WSTĘP

Potrzeba opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z jednej strony z przepisów prawa, a z drugiej – z aktualnej sytuacji ekonomiczno – społecznej mieszkańców gminy. Ma ona bowiem stanowić podstawę do realizacji działań mających na celu wyeliminowanie niekorzystnych zjawisk społecznych mających miejsce na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. Należy bowiem pamiętać, że przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, niedostatek materialny rodzin, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych tworzą powiązany ze sobą konglomerat problemów społecznych, które decydują w istocie o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną. Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej. Rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym i dlatego konieczne jest podejście strategiczne, również na poziomie lokalnym, do zagadnień związanych z szeroko pojętą polityką społeczną. Wyrazem tego procesu jest właśnie niniejsza strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Niezbędne jest, aby w proces jej tworzenia zaangażowały się zarówno władze samorządowe, jak i mieszkańcy gminy. Władze samorządowe pełnią bowiem kluczową rolę w rozwoju społeczno – gospodarczym każdej społeczności lokalnej. Kreują i realizują politykę rozwoju lokalnego. Należy jednak podkreślić, że władze samorządowe – jako podmiot gospodarujący i zarazem zarządzający funkcjonowaniem gminy – powinny w swoich działaniach być zorientowane na:

- zapewnienie względnej równowagi pomiędzy potrzebami i preferencjami społecznymi, funkcjami oraz zagospodarowaniem przestrzeni;
- eliminowanie lub łagodzenie występujących sprzeczności i konfliktów pomiędzy podmiotami gospodarującymi na terenie gminy;
- optymalne wykorzystanie zasobów własnych gminy (ludzkich, finansowych, infrastrukturalnych, przestrzennych i ekologicznych), które determinują poziom atrakcyjności lokalizacyjnej gminy dla ludności i podmiotów gospodarczych;
- stałe monitorowanie otoczenia gminy, mające na celu poszukiwanie szans jej rozwoju i unikanie zagrożeń w tym zakresie.

Realizując tak zorientowane działania organy gminy mogą efektywnie wykorzystywać szanse rozwojowe i przeciwdziałać potencjalnym zagrożeniom, także w sferze społecznej. Mieszkańcy z kolei powinni sami ze sobą współpracować, decydować o wyborze ścieżki rozwoju i brać czynny udział w działaniach na rzecz poprawy swoich warunków życia. Oczekiwanie na pomoc z zewnątrz prowadzi bowiem do bierności i postaw roszczeniowych. Ich włączanie się w sprawy publiczne może przybierać różne postaci: działanie w formalnych organizacjach pozarządowych, uczestnictwo w inicjatywach wspólnoty lokalnej, grupy zainteresowań, sąsiedztwa, parafii czy

grupy samopomocowej. Właśnie tego rodzaju proste i spontaniczne działania tworzą tkankę społeczną, która jest niemniej ważna niż sieć formalnych struktur. Działania te podejmowane są w ramach wspólnot i dzięki nim tworzy się sieć powiązań między ludźmi. To w nich właśnie powstaje, odtwarza się i mnoży kapitał społeczny rozumiany jako gotowość do współdziałania, normy wzajemności i zaufania.

1. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. UWAGI OGÓLNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Brześć Kujawski dąży do integracji społecznej, uwzględnia lokalne zasoby i możliwości. Została ona przygotowana z uwzględnieniem następujących etapów działania:

1. określenie wizji rozwoju gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć;
2. określenie obszarów problemowych najważniejszych z punktu widzenia prowadzonej polityki społecznej;
3. wskazanie celu głównego, które władze gminy zamierzają osiągnąć w każdym z wytypowanych obszarów;
4. wskazanie celów szczegółowych służących osiągnięciu wytyczonych celów głównych;
5. wskazanie oczekiwanych efektów wdrażanego programu, określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

1.2. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Brześć Kujawski jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728), która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Różnorodność występujących na terenie gminy problemów społecznych powoduje jednak konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych regulujących sferę pomocy społecznej, do których należy zaliczyć:

Ustawę o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 2003 r. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.) wprowadzająca nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa. Ustawa ta reguluje sposób i zasady przyznawania świadczeń rodzinnych, do których zalicza się: zasiłek rodzinny oraz dodatki do niego (wśród których wyróżniono dodatek z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka

niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego oraz podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania), świadczenia opiekuńcze czyli zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne, a także jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.

Ustawę o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.). Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawę o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.). Ustawa ta jest aktem prawnym wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.). Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 1998 r. Nr 137, poz. 887 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

Ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.). Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., (tekst pierwotny: Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 230, z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. nr 192 poz. 1378 z późn. zm.), która reguluje m.in. zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasady finansowania świadczeń oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawę o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.) nakłada na władze samorządowe (wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) obowiązek rozpatrywania wniosków osób uprawnionych do otrzymania dodatków i wydawania decyzji administracyjnych w sprawie przyznania (bądź odmowy przyznania) dodatku mieszkaniowego. Wypłata dodatków jest zadaniem własnym gminy.

Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) określającą zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, stosujących przemoc oraz zadania w zakresie przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku nałożone na poszczególne organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego.

1.3. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W PRZYGOTOWANIU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Brześć Kujawski została przygotowana przy szerokim zaangażowaniu społeczności lokalnej. Wśród mieszkańców gminy przeprowadzono badanie ankietowe, w którym wzięło udział 121 osób reprezentujących różne grupy społeczne. Odbłyło się również spotkanie warsztatowe, podczas którego doprecyzowano zapisy dokumentu.

W ramach prac nad przygotowaniem strategii wykorzystany został zatem model partycypacyjny. Partycypacja oznacza udział obywateli w zarządzaniu sprawami społeczności, której są członkami. Mieszkańcy powinni stać się podmiotem, a nie przedmiotem przemian zachodzących na terenie gminy. Aby było to możliwe, konieczne jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego, świadomego swojej mocy sprawczej i zaangażowanego w życie swoich „małych ojczyzn”. Partycypacja mieszkańców w procesach rozwojowych jest jednym z kluczowych warunków, aby rozwój był rzeczywiście widoczny. Oni sami powinni bowiem decydować, co jest dla nich dobre i co uważają za rozwój.

1.4. OKRES REALIZACJI STRATEGII

Strategia rozwiązywania problemów społecznych realizowana będzie w latach 2008-2015. Wybór tego okresu nie jest przypadkowy, ponieważ do 2015 r. muszą zostać rozliczone wszystkie projekty uzyskujące dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej, a należy się spodziewać, że niniejsza strategia przyczyni się do pozyskania środków zewnętrznych przez gminę na zadania dotyczące sfery społecznej.

1.5. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

W trakcie opracowywania dokumentu wykorzystano następujące kategorie źródeł:

A. Źródła zastane, do których można zaliczyć:

- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane własne Brzeskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- dane pozyskane z Urzędu Miasta i Gminy Brześć Kujawski.

B. Źródła wytworzone, którymi były:

- wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy. W badaniu wzięło udział 121 osób zamieszkujących teren gminy Brześć Kujawski. Szczegółowe zestawienie danych dotyczące płci, wieku, statusu zawodowego oraz wykształcenia respondentów przedstawiono w dalszej części strategii (punkt 2.3.1. Analiza ankiet);
- wyniki spotkania warsztatowego przeprowadzonych w dniu 09.12.2008 r.

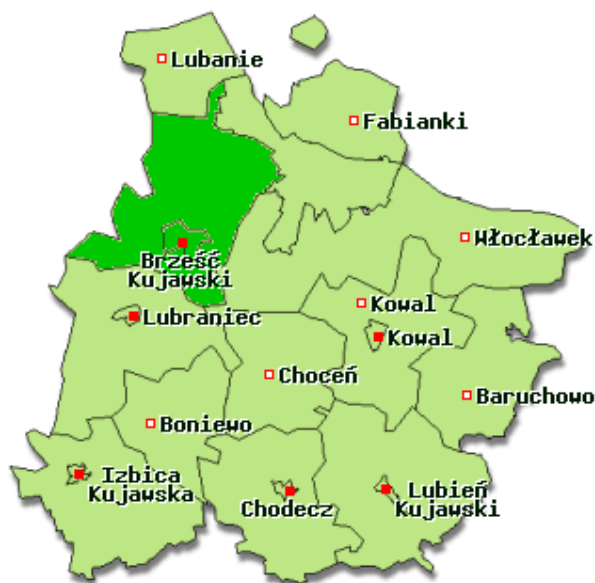
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI

2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

2.1.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Brześć Kujawski to gmina wiejsko – miejska położona w południowo – wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego, w powiecie włocławskim. Siedziba władz samorządowych gminy znajduje się w mieście Brześć Kujawski. Graniczy ona z następującymi gminami: Bądkowo, Lubanie, Lubraniec, Osiećcyny, Włocławek oraz z miastem Włocławek. Ponadto niniejsza jednostka terytorialna zajmuje ogólną powierzchnię równą 150 km², na której zlokalizowano 43 miejscowości (łącznie z miastem), należące do 25 sołectw.

Rysunek 1. Położenie Gminy Brześć Kujawski na tle powiatu włocławskiego

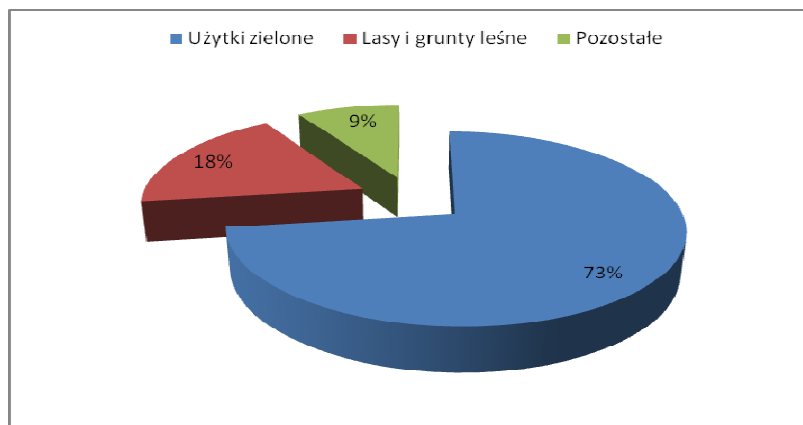
Źródło: www.zpp.pl

Tabela 1. Podział powierzchni gminy według sposobu zagospodarowania terenów

Wyszczególnienie	ha	%
Powierzchnia geodezyjna	15 044	100
Użytki zielone	10 955	72,82
- grunty orne	10 186	92,98
- sady	167	1,52
- łąki	414	3,78
- pastwiska	188	1,72
Lasy i grunty leśne	2 754	18,31
Pozostałe	1 335	8,87

Źródło: Dane GUS 2005 r.

Wykres 1. Zagospodarowanie terenów na obszarze gminy Brześć Kujawski

Źródło: Dane GUS 2005 r.

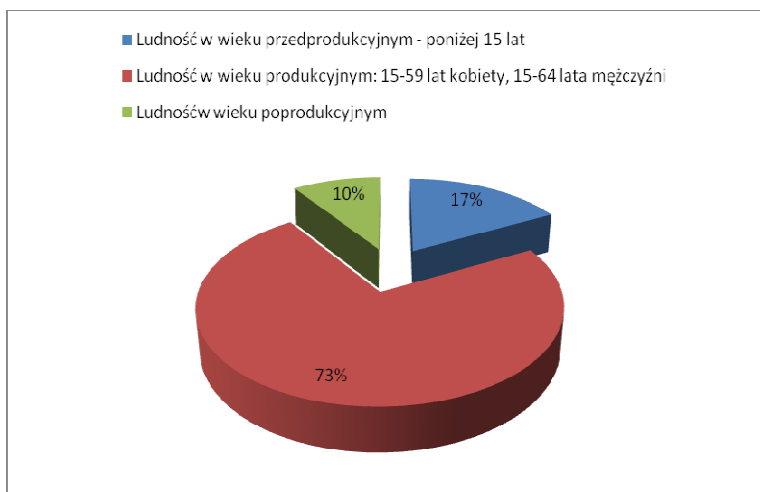
Niniejsza gmina wiejsko – miejska zajmuje obszar równy 15 044 ha, z czego 73% stanowią użytki zielone, natomiast 18% zajmują lasy. Jest to więc obszar typowo rolniczy, posiadający ogromne walory przyrodnicze oraz krajobrazowe.

Tabela 2. Struktura ludności Gminy Brześć Kujawski

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Stan ludności	osoba	11 205	5 419	5 786
Ludność w wieku przedprodukcyjnym - poniżej 15 lat	osoba	1 870	933	937
Ludność w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	osoba	7 594	3 967	3 627
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 741	519	1 222

Źródło: Dane GUS 2007 r.

Wykres 2. Struktura ludności wg grup wiekowych Gminy Brześć Kujawski

Źródło: Dane GUS 2007 r.

Ogólna liczba ludności zamieszkujących teren Gminy Brześć Kujawski w 2007 roku, kształtuje się na poziomie 11 205 osób, w tym 5 419 mężczyzn i 5 786 kobiet.

Biorąc pod uwagę wiek społeczności, największą grupę stanowi społeczeństwo w wieku produkcyjnym (73%). Znacznie mniejszą populację (17%) tworzą osoby w wieku przedprodukcyjnym. Natomiast struktura ludności w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na podobnym poziomie 10%.

2.1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Obszar Gminy Brześć Kujawski jest częściowo skanalizowany. W 2007 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 30,2 km, do której poprowadzono 729 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W wyniku czego odprowadzono 211,6 dam^3 płynnych odpadów bytowych od 4 554 mieszkańców.

Z uwagi na niski stopień skanalizowania, gospodarka ściekowa analizowanej jednostki terytorialnej opiera się w zdecydowanej większości na zbiornikach bezodpływowych oraz wprowadzaniu ścieków surowych do różnych odbiorników.

W celu uregulowania gospodarki ściekowej w mieście, przewiduje się sukcesywną rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Natomiast na pozostałym obszarze gminy, na którym dominuje zabudowa rozproszona, za najlepsze rozwiązanie uważa się powstawanie przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

Obecnie na terenie gminy Brześć Kujawski znajduje się mechaniczno – biologiczna Oczyszczalnia Ścieków Komunalnych dla Brześcia Kujawskiego zlokalizowana przy wysypisku odpadów komunalnych i przemysłowych w Machnacu. Jej użytkownikiem jest Urząd Miasta i Gminy w Brześciu Kujawskim. Część biologiczna oczyszczalni została oddana do użytku w 1997 roku, wzmacniając tym samym oczyszczanie mechaniczne. W konsekwencji wskaźniki zanieczyszczenia w odprowadzanych ściekach uległy pomniejszeniu średnio o ok. 46%.

Oprócz wyżej wymienionej oczyszczalni na terenie gminy istnieją następujące oczyszczalnie ścieków zlokalizowane przy wskazanych obiektach:

- Cukrownia Brześć Kujawski – oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości 1500 m^3/d ;
- Zespół Szkół Rolniczych w Starym Brześciu – oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości 133 m^3/d i przepływie 71 m^3/d ;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe TOLMARS Ltd w Wieńcu Zalesie – mikroreaktor o przepustowości 30 m^3/d i aktualnym przepływie 20 m^3/d ;

- Szpital Gruźlicy i Chorób Płuc w Wieńcu – oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości 65 – 70 m³/d;
- Przedsiębiorstwo Państwowe „Uzdrowisko Wieniec” – oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości 255 m³/d i aktualnym przepływie 198 m³/d.

Sieć wodociągowa

Obecnie obszar Gminy Brześć Kujawski jest w 94,28% zwodociągowany. Na koniec 2007 roku długość czynnej sieci wodociągowej równała się 160,6 km, do której wykonano 2 071 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zamieszkania. W

efekcie dostarczono 249,5 dam³ wody pitnej, z której skorzystało 10 564 społeczności lokalnej, w tym 2 570 osób z miasta.

Na obszarze gminy funkcjonują cztery ujęcia wody. Wszystkie istniejące ujęcia wody mają wyznaczoną strefę ochronną bezpośrednią w odległości 8-9 m od studni.

W każdym punkcie gminy istnieje techniczna możliwość poboru wody pitnej z wodociągu publicznego. Aby w pełni zwodociągować analizowany obszar, wystarczy jedynie rozbudowywać sieć wodociągową i zmodernizować powyższe ujęcia.

Sieć gazowa

Analizowany obszar jest jedynie w 18,03% zgazyfikowany. Na koniec 2007 roku na niniejszym terenie zidentyfikowano 111 846 m czynnej sieci gazowej, z istniejącymi połączeniami do budynków w ilości 415 szt. Z niniejszej sieci korzystało 2 020 osób, w wyniku czego zużyto 749 tys. dam³ gazu. Odbiorcami gazu byli tylko mieszkańcy miasta. Liczba niniejszych gospodarstw domowych równała się 530, z których 189 ogrzewało swoje mieszkania gazem.

Można zauważyć, że dostępność do sieci gazowej na terenie rozpatrywanej jednostki terytorialnej jest niewystarczająca, dlatego istniejąca sytuacja zmusza władze samorządowe do planów dotyczących rozbudowy gazowej sieci przesyłowej, dosyłowej i rozdzielczej.

Elektroenergetyka

Podstawowym źródłem zasilania w energię elektryczną w gminie jest uruchomiona w 1991 roku stacja 110/15 kV w Lubrańcu z dwoma transformatorami o mocy po 16 MVA. Przewiduje się, że powyższa moc powinna wystarczyć na pokrycie potrzeb gminy co najmniej do roku 2020. Dodatkowym źródłem zasilania są stacje transformatorowe 110/15 kV Włocławek Zachód i Południe. Wszystkie te źródła mogą się wzajemnie rezerwować. Biorąc pod uwagę to, że magistralna sieć zasilająca jest wystarczająca, nie przewiduje się w najbliższej przyszłości jej rozbudowy. Ponadto wszystkie linie terenowe mają możliwość drugostronnego zasilania.

Sieć drogowa

Przez obszar Gminy Brześć Kujawski przebiegają dwie drogi krajowe, cztery wojewódzkie, sześć powiatowych oraz drogi gminne. Łączna długość dróg wynosi 203,63 km. Drogi krajowe i wojewódzkie zaliczone są do dróg IV i V klasy technicznej, zaś drogi powiatowe do klasy V. Natomiast drogi gminne w przeważającej części mają jedynie nawierzchnię gruntową lub wzmocnioną żużlem. Nawierzchnia utwardzona występuje na nielicznych fragmentach tych dróg. Pomijając drogi krajowe, pozostałe drogi wymagają bieżących remontów, a także utwardzenia nawierzchni.

Ponadto wszystkie drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe tworzą także sieć podstawowego układu ulic w mieście. Oprócz nich dodatkowo występuje w mieście układ ulic uzupełniających, czyli lokalnych i dojazdowych do przyległych terenów oraz obiektów. Większa część ulic w Brześciu Kujawskim ma nawierzchnie utwardzone z urządzonymi chodnikami. Jednakże sieć ulic w centrum miasta nie spełnia wszystkich wymogów w zakresie parametrów technicznych. Ulice dojazdowe poza centrum miasta są w znacznej większości o nawierzchni gruntowej. Dla polepszenia warunków użytkowania tych ulic planuje się sukcesywną budowę nawierzchni bitumicznych.

Przewozy pasażerskie

Środkami komunikacji zbiorowej na terenie gminy jest komunikacja autobusowa reprezentowana przez PKS oraz prywatną linię Zakładu Usług Transportowych w Rządkiej Woli. Dworzec autobusowy PKS zlokalizowany jest w Brześciu Kujawskim, gdzie zbiegają się wszystkie linie obsługujące teren gminy. Niniejszy dworzec wyposażony jest w poczekalnię dla pasażerów oraz pomieszczenia sanitarne. Na trasie kursowania autobusów zlokalizowane są przystanki i wiaty przystankowe.

Na system komunikacyjny miejsko-wiejskiej gminy Brześć Kujawski oprócz dróg kołowych składa się sieć kolei wąskotorowej. Przebiega ona przez miasto, kończąc się w rejonie cukrowni boczną umożliwiającą załadunek i wyładunek towarów oraz formowanie składu pociągu. Jest to linia jednotorowa, obecnie wykorzystywana sporadycznie do przewozów towarowych płodów rolnych, materiałów budowlanych i środków służących do produkcji rolno-towarowej. Jej znaczenie w tym zakresie jest jednak niewielkie. W przyszłości planuje się wykorzystanie istniejącej kolejki wąskotorowej w sezonie letnim jako atrakcji turystycznej przez zorganizowanie przejazdów wagonikami osobowymi.

Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na obszarze Gminy Brześć Kujawski dostępna jest telefonia przewodowa oraz istnieje możliwość korzystania z Internetu, co zaspakaja potrzeby mieszkańców w niniejszym zakresie. Jedynym ograniczeniem jest bariera kosztowa występująca po stronie indywidualnych odbiorców. Ponadto

gmina pozostaje w całości w zasięgu funkcjonujących na terenie kraju operatorów telefonii komórkowej.

2.1.3. GOSPODARKA

Rolnictwo

Na analizowanym obszarze zidentyfikowano najwięcej gospodarstw posiadających do 1 ha użytków rolnych (38%). Na kolejnym miejscu, biorąc pod uwagę areal gospodarstw rolnych znajdują się gospodarstwa od 7 do mniej niż 10 ha (11%), podobnie kształtują się gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha do mniej niż 2 ha oraz od 20 ha do mniej niż 50 ha (po 10%). Natomiast gospodarstwa o największych powierzchniach, tzn. od 50 do mniej niż 100 ha oraz powyżej 100 ha, posiadają najniższy odsetek obszarów użytków rolnych gminy Brześć Kujawski, odpowiednio 1,05% oraz 0,24%.

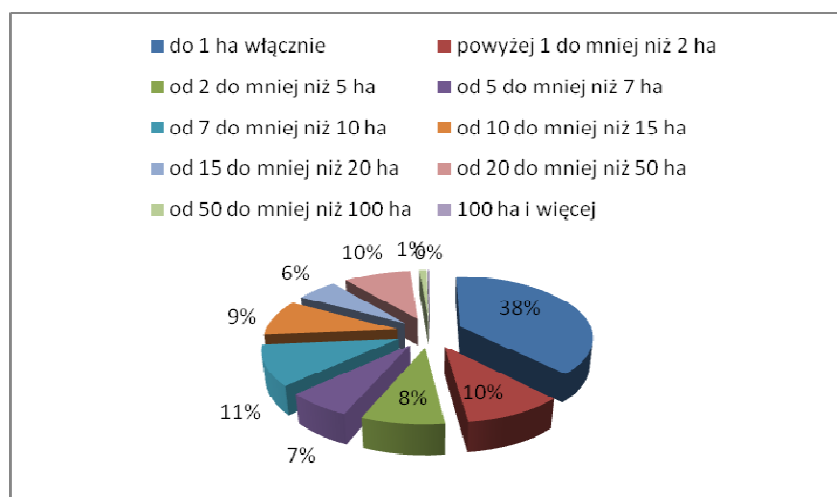
Niniejsze zjawisko jest niekorzystne, gdyż w warunkach konkurencji większą szansę na rozwój mają gospodarstwa charakteryzujące się większą powierzchnią. Im są one mniejsze, tym wyższe są jednostkowe koszty produkcji, a także większe trudności w finansowaniu inwestycji rolnych. Poza tym małe gospodarstwa rolne trudniej niż duże dostosowują jakość produktów i ich cechy sanitarne do wymogów bezpieczeństwa żywnościowego.

Tabela 3. Struktura agrarna gospodarstw

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw
ogółem	1 239
do 1 ha włącznie	469
powyżej 1 do mniej niż 2 ha	125
od 2 do mniej niż 5 ha	104
od 5 do mniej niż 7 ha	82
od 7 do mniej niż 10 ha	131
od 10 do mniej niż 15 ha	118
od 15 do mniej niż 20 ha	74
od 20 do mniej niż 50 ha	120
od 50 do mniej niż 100 ha	13
100 ha i więcej	3

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Wykres 3. Struktura agrarna gospodarstw na terenie gminy Brześć Kujawski

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Produkcja roślinna i zwierzęca

Biorąc pod uwagę strukturę zasiewów, można zaobserwować znaczącą przewagę zbóż, głównie pszenicy ozimej, której udział w powierzchni upraw równa się 33,77%. Na dalszych miejscach lokują się buraki cukrowe (13,11%), jęczmień jary (12,97%) oraz rzepak ozimy (10,75%). Rodzaje upraw uwarunkowane są bonitacją gleb oraz rodzajami hodowli.

Tabela 4. Struktura upraw na terenie gminy Brześć Kujawski

Wyszczególnienie	Ogółem	
	w ar	ilość gospodarstw
ogółem	922 302	1 071
pszenica ozima	311 496	732
pszenica jara	21 456	163
żyto	23 067	205
jęczmień ozimy	19 953	231
jęczmień jary	119 630	500
owies	5 452	30
pszenżyto ozime	53 028	330
pszenżyto jare	3 108	98
mieszanki zbożowe ozime	5 901	107
mieszanki zbożowe jare	22 729	209
gryka, proso i inne zbożowe	7 231	91
kukurydza na ziarno	11 065	16
kukurydza na zielonkę	6 135	25

strączkowe jadalne	7 484	48
ziemniaki	21 799	631
buraki cukrowe	120 956	388
rzepak ozimy	99 134	214
rzepak jary	700	4
okopowe pastewne	1 006	30
warzywa gruntowe	26 277	325
truskawki	984	79

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Hodowla gminy Brześć Kujawski skupiona jest w większości (oprócz kur – 54,57%) na chowie trzody chlewnej (33,78%) oraz bydła (8,02%). Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało 731 gospodarstw rolnych.

Tabela 5. Struktura hodowli w gminie Brześć Kujawski

Zwierzęta hodowlane	Ilość sztuk	Ilość gospodarstw
Bydło	3 046	376
Krowy	953	318
Trzoda chlewna	12 828	450
Konie	53	27
Owce	289	7
Kury	20 725	b. d.
Kury nioski	10 810	b. d.
Kozy	84	b. d.
Bez zwierząt gospodarskich	b. d.	731

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Wyposażenie techniczne rolnictwa w gminie Brześć Kujawski w 2002 r. przedstawiało się następująco:

- ciągniki – 928 szt.;
- samochody ciężarowe – 65 szt.;
- kombajny zbożowe – 119 szt.;
- kombajny ziemniaczane – 55 szt.;
- kombajny buraczane – 153 szt.

W ostatnich latach obserwowane są znaczące zmiany w parku maszynowym rolników. Programy pomocowe Wspólnoty Europejskiej, umożliwiające uzyskanie zwrotu części kosztów poniesionych na zakup maszyn i urządzeń oraz dostęp do niedrogich, używanych maszyn spowodowały korzystne zmiany ilościowe i jakościowe w wyposażeniu technicznym rolnictwa.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Analizowana gmina ma charakter rolniczy. W ostatnich latach władze samorządowe dokładają starań w kierunku zmiany charakteru gminy, kładąc nacisk na rozwój drobnej przedsiębiorczości, przetwórstwa rolnego i wykorzystania walorów turystycznych.

Ilość podmiotów na terenie gminy zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2004 – 2007 zaprezentowano w tabeli 6.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON w latach 2004-2007

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Sektor publiczny	36	36	36	37
Sektor prywatny	665	653	671	685
Ogółem	701	689	707	722

Źródło: Dane GUS

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można zaobserwować, iż znaczna większość jednostek gospodarczych działa w sektorze prywatnym. W 2007 roku sektor prywatny stanowił 94,86% ogółu funkcjonujących podmiotów. Natomiast sektor publiczny tworzył jedyne 5,1% pozarolniczej działalności gospodarczej. Ponadto w badanym okresie można zanotować sukcesywny wzrost przedsiębiorców, który w rozpatrywanym okresie wyniósł 2,91%.

Przedsiębiorczość analizowanej gminy skupia się głównie na handlu, przetwórstwie, działalności usługowej, obsłudze nieruchomości oraz transporcie i łączności. Zdecydowaną przewagę pod względem ilości podmiotów zajmuje handel hurtowy i detaliczny, wykazujący w latach 2004 – 2007 tendencję wzrostową o 1,84%. W 2007 roku stanowił on, aż 39,56% przedsiębiorczości gminy. Wśród podmiotów gospodarczych analizowanej gminy dość mocną pozycję zajmuje przetwórstwo przemysłowe, którego procentowy udział w niniejszej strukturze w 2007 roku kształtuje się na poziomie 9,34%. Wyszczególnioną strukturę działalności według sektorów prezentuje tabela 7.

Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy Brześć Kujawski w latach 2004-2007 (sektor prywatny)

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Rolnictwo	24	23	23	26
Rybacko	1	1	1	1
Przetwórstwo przemysłowe	68	68	68	64
Wytwarzanie energii, gazu, wody	b. d.	b. d.	2	3
Budownictwo	58	60	60	59
Handel hurtowy i detaliczny	266	261	266	271
Hotele i restauracje	25	21	20	21

Transport, łączność	58	54	57	60
Pośrednictwo finansowe	16	15	19	17
Obsługa nieruchomości	50	50	49	54
Administracja publiczna, ubezpieczenia	9	9	9	9
Edukacja	8	7	7	9
Ochrona zdrowia, pomoc społeczna	18	19	20	20
Działalność usługowa	64	65	70	71
Podmioty gospodarcze ogółem	665	653	671	685

Źródło: Dane GUS

Spośród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy Brześć Kujawski, w 2007 roku, aż 78,1% stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Sytuacja ta jest zgodna z ogólnokrajową tendencją oraz świadczy o wysokim stopniu aktywności w tym zakresie prezentowanym przez poszczególnych mieszkańców gminy. Kolejne miejsca zajmują stowarzyszenia i organizacje społeczne (4,23%) oraz spółki handlowe (3,36%), co zaprezentowano w tabeli 8.

Tabela 8. Forma prawna prowadzenia działalności w sektorze prywatnym na terenie Gminy Brześć Kujawski w latach 2004-2007

Forma prawna	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	528	515	526	535
Spółki handlowe	20	21	21	23
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	4	4	4
Spółdzielnie	2	2	2	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	25	24	27	29

Źródło: Dane GUS

2.1.4. TURYSTYKA

Obszar gminy Brześć Kujawski posiada bogatą historię związaną z Kujawami, które już pod koniec XII w. wyodrębniono jako dzielnicę. Pierwsze wzmiankowanie o Brześciu Kujawskim pojawiło się w 1228 roku, a o mieście Brześć Kujawski w 1250r. Na całym analizowanym obszarze gminy znajdują się relikty przeszłości związane z dawnym osadnictwem, kulturą i obyczajami zamieszkałej te tereny ludności. Jest to niewątpliwe bogactwo gminy, które w połączeniu z jej walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, sprzyja rozwojowi turystyki i rekreacji.

Na analizowanym terenie występują różnorodne formy ochrony krajobrazu i przyrody. Ponadto 14 obiektów posiada zachowane cechy parków, które wyróżniają się unikalnymi gatunkami zespołów

roślinnych oraz założeniami architektoniczno-przestrzennymi. Zalicza się do nich następujące założenia dworsko parkowe i parki historyczne:

1. Zespół Dworski Stary Brześć – dwór murowany z około 1925 roku (przebudowa w 1960r.), starodrzew;
2. Zespół pałacowo-parkowy Brzezie – wpisany do rejestru zabytków w 1987 roku: pałac murowany z 1873r., dwie oficyny murowane z XIX w., stróżówka z bramą murowaną z 1873r., dwie stajnie murowane z XIX w., spichrz z końca XIX w., dom buchaltera i pisarza z końca XIX w., dwa czworaki z końca XIX w., park pałacowy z 1889r. Park utrzymany jest w dawnych granicach z układem kompozycyjnym według dawnego rozplanowania, utrzymana jest także większość dawnych ścieżek parkowych;
3. Zespół dworsko-parkowy Gustorzyn – dwór murowany z 1918r.;
4. Zespół pałacowo-parkowy Falborz – wpisany do rejestru zabytków w 1986 r.: pałac murowany z połowy XIX w., rządcówka murowana z końca XIX w., spichrz z końca XIX w., dawny garaż murowany z końca XIX w., budynki inwentarskie z końca XIX w., czworaki z końca XIX w., park pałacowy z połowy XIX w.;
5. Zespół dworsko-parkowy Jądrówice - pozostałości starodrzewu XIX w. i ruiny dawnych zabudowań;
6. Zespół dworsko-parkowy Kuczyna: dwór murowany z ok. 1920r., spichrz murowany z około 1900r., park dworski z przełomu XIX/XX w.;
7. Zespół dworsko-parkowy Miechowice – wpisany do rejestru zabytków w 1987r.: dwór murowany z końca XIX w., stajnia murowane z około 1900r., spichlerz murowany z końca XIX w., park dworski z połowy XIX w.;
8. Zespół pałacowo-parkowy Popowiczki – wpisany do rejestru zabytków w 1987r.: pałac murowany z ok. 1880r., dawny garaż murowany z końca XIX w., brama wjazdowa i ogrodzenie murowane z końca XIX w., spichrz murowany z końca XIX w., budynek inwentarski murowany z końca XIX w., park pałacowy z drugiej połowy XIX w.;
9. Zespół dworsko-parkowy Sokołowo – wpisany do rejestru zabytków w 1987r.: trzy budynki pracowników dawnego folwarku murowane z końca XIX w., park dworski z pierwszej połowy XIX w.;
10. Zespół pałacowo-parkowy Wieniec – wpisany do rejestru zabytków w 1993r.: pałac murowany z 1875r., oficyna dawny dwór z XIX w., portiernia z bramą wjazdową i ogrodzeniem z 1873r., stajnia murowana z 1826r., obora murowana z 1826r., spichrz murowany z pierwszej połowy XIX w., park pałacowy z pierwszej połowy XIX w. przekomponowany w 1904 r. Założenia tego parku należą do jednych z najbardziej okazałych na terenie Kujaw;
11. Park sanatoryjny Wieniec Zdrój z 1923-1927 – wpisany do rejestru zabytków w 1997r.

12. Zespół szkoły rolniczej Stary Brześć z 1920-1925 – wpisany do rejestru zabytków w 1986r.: szkoła murowana, dom nauczyciela murowany, stodoła murowana, spichlerz murowany., warsztat murowany, park szkolny.
13. Zespół dworski Pikutkowo – pałac murowany. z około 1900r., budynki gospodarcze, starodrzew;
14. Zespół dworski Polówka – dwór murowany z początku XX w., starodrzew.

Również atrakcyjnymi pod względem historycznym i architektonicznym są założenia kościelne, cmentarze, obiekty użyteczności publicznej i obiekty techniki. Należy wśród nich wymienić zespoły kościołów parafialnych w Brzeziu i Wieńcu, cmentarz w Wieńcu, szkoły w Dobrej Woli, Kąkowej Woli i Wieńcu. Z obiektów techniki na uwagę zasługuje zespół folwarczny w Lipinach (budynki gospodarcze z XIX w. ogrodzenia murowane ze słupami bramnymi i brukowana droga dojazdowa obsadzona alejowo drzewami), zespół gorzelni w Dubielewie (gorzelnia, dom dyrektora, ogrodzenie murowane z 1905r. oraz układ zieleni komponowanej – nadal utrzymana jest produkcja), młyn wodny z 1901r. w Nowym Młynie (obecnie elektryczny – utrzymuje nadal swoją funkcję), linia kolejki wąskotorowej Brześć – Pikutkowo – Popowiczki.

Obiektami historycznymi i zabytkowymi może również poszczycić się miasto Brześć Kujawski:

1. Zespół kościoła p.w. św. Bpa Stanisława – trzynawowy gotycki z pierwszej połowy XIV w., przebudowany w 1710r. i odrestaurowany w latach 1908-1909;
2. Dawny zamek – budynek wzniesiony na początku XIX w. na murach dawnego zamku;
3. Zespół klasztorny Dominikanów – z drugiej połowy XIV w. z kościołem poddominikańskim, budynkiem klasztornym i murami miejskimi otaczającymi zespół. W 1994 roku rozebrano stary budynek klasztorny i w jego miejsce wybudowano nowy klasztor Sióstr Elżbietanek;
4. Ratusz – budynek klasycystyczny z XIX w. ozdobiony imponującym portykiem kolumnowym;
5. Dom przy ul. Reymonta 26 – z końca XVIII w. jest najstarszym zachowanym budynkiem murowanym, z elewacją frontową o barokowej formie;
6. Remiza strażacka z ok. 1912r. – budynek składający się z dwóch części, murowany;
7. Cmentarze – żydowski oraz rzymsko-katolicki z połowy XIX w.

Ponadto na terenie gminy Brześć Kujawski zlokalizowane są obiekty przyrodnicze objęte ochroną. Jednym z nich jest dolina rzeki Zgłowiączki, w której obrębie utworzono zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz oczka wodne i zadrzewienia śródpolne, uznane za użytki ekologiczne.

Ważnym elementem krajobrazu, a zarazem dziedzictwa kulturowego są również przydrożne kapliczki oraz licznie zachowane aleje starodrzewu związane z dawnym majątkiem Kronenbergów, szczególnie Brzezie, Wieniec, Dubielewo i Lipiny.

Natomiast wśród obiektów o wartościach kulturowych można wymienić liczne stanowiska archeologiczne (217 stanowisk). Są wśród nich osady, ślady osadnictwa i cmentarzyska.

Pomimo tak atrakcyjnych walorów przyrodniczych, historycznych i zabytkowych Gminy Brześć Kujawski, turystyka na analizowanym terenie jest słabo rozwinięta. Zdiagnozowano potrzebę inwestycji w agroturystykę, pensjonaty, tworzenie wiejskich karczm, a także zajazdów.

2.1.5. MIESZKAŃCY

Wielkość populacji

Wskaźniki demograficzne mają zasadniczy wpływ na jakość życia, szanse rozwojowe i tempo wzrostu poziomu życia w gminie. Takie parametry jak: wykształcenie mieszkańców, gęstość zaludnienia, dodatni poziom przyrostu naturalnego, dodatnie saldo migracji, zachowanie równowagi pomiędzy płciami, właściwe proporcje pomiędzy grupami ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym decydują o przyszłości gminy.

W tabeli 9 przedstawiono dane dotyczące populacji gminy w latach 2004-2007.

Tabela 9. Wielkość populacji i zmiany w czasie na terenie Gminy Brześć Kujawski

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ludność				
Ogółem	11 112	11 051	11 168	11 205
Mężczyźni	5 431	5 365	5 423	5 419
Kobiety	5 681	5 686	5 745	5 786
Urodzenia żywe				
Ogółem	99	94	111	109
Mężczyźni	48	46	60	45
Kobiety	51	48	51	64
Zgony ogółem				
Ogółem	130	118	114	118
Mężczyźni	73	72	54	67
Kobiety	57	46	60	51
Przyrost naturalny				
Ogółem	-31	-24	-3	-9
Mężczyźni	-25	-26	6	-22
Kobiety	-6	2	-9	13
Saldo migracji w ruchu wewnętrznym				
Ogółem	-6	-24	51	37
Mężczyźni	1	-7	21	7
Kobiety	-7	-17	30	30

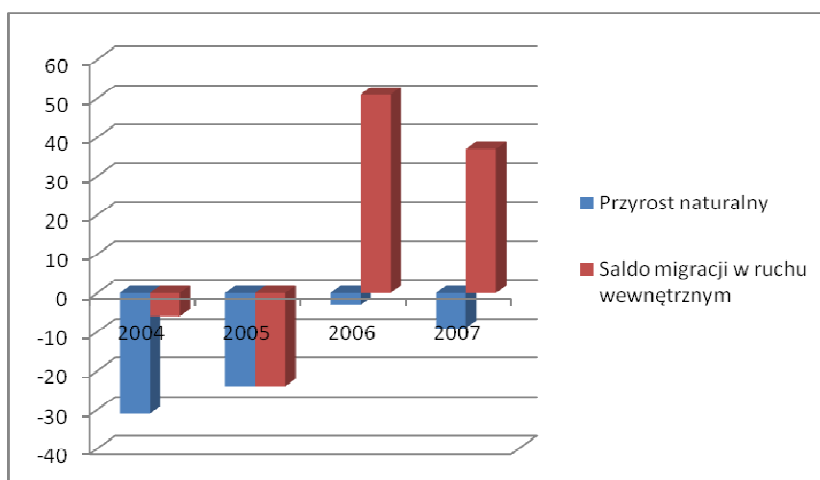
Źródło: Dane GUS

Analizując czynniki demograficzne zawarte w powyższej tabeli, można zauważyć korzystną wzrostową tendencję liczby ludności. W latach 2004 – 2007 liczba ludności wzrosła o 5,47%. Zjawisko to znajduje również odniesienie do płci kobiecej, której liczba w rozpatrywanym okresie wzrosła o 1,81%. Natomiast populacja mężczyzn w latach 2004 - 2007 uległa pomniejszeniu o 0,22%. Niepomyślnie kształtuje się wartość przyrostu naturalnego.

W rozważanym okresie jest on ujemny, co oznacza spadek urodzeń. Wskaźnik ten jednak w 2006 roku w porównaniu z rokiem 2004 obiecująco wzrósł o 90,32%.

Ponadto pozytywnym aspektem występującym na terenie Gminy Brześć Kujawski jest spadek liczby zgonów. W ostatnim roku, w porównaniu do pozostałych lat rozpatrywanego okresu, ilość zgonów zmalała o 9,23%.

Wykres 4. Ruch naturalny ludności na terenie Gminy Brześć Kujawski w latach 2004-2007

Źródło: Dane GUS

Niekorzystnym zjawiskiem zaobserwowanym w latach 2004 - 2005 na analizowanym obszarze jest ujemne saldo migracji wewnętrznej. W kolejnych latach tj. 2006 – 2007, niniejszy wskaźnik przyjmuje wartości dodatnie, co obiecująco rokuje wzrost liczby osób napływających na badany teren.

Struktura wiekowa

Tabela 10 przedstawia populację gminy w rozbiciu na grupy wiekowe uwzględniając płeć.

Najliczniejszą grupą w gminie tworzą osoby w przedziale wiekowym 15 - 19 lat stanowiąc ok. 8,51% ogółu mieszkańców. Również liczną populację tworzą osoby w przedziale wiekowym 20 – 24 lat (7,74%) oraz 45 – 49 lat (7,68%). Natomiast najmniej mieszkańców gminy Brześć Kujawski jest pomiędzy 80 a 85 rokiem życia (1,84%) lub ma powyżej 85 lat (1,07%). Ponadto na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego występuje równa proporcja między ilością kobiet i mężczyzn. W roku 2007 na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet.

Tabela 10. Populacja gminy w rozbiu na grupy wiekowe z uwzględnieniem płci

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0 - 4	506	242	264
5 - 9	572	305	267
10 - 14	792	386	406
15 - 19	953	469	484
20 - 24	867	471	396
25 - 29	788	431	357
30 - 34	769	375	394
35 - 39	772	363	409
40 - 44	755	383	372
45 - 49	861	445	416
50 - 54	845	438	407
55 - 59	774	382	392
60 - 64	476	210	266
65 - 69	385	172	213
70 - 74	378	134	244
75 - 79	386	130	256
80 - 84	206	56	150
85 i więcej	120	27	93

Źródło: Dane GUS 2007r.

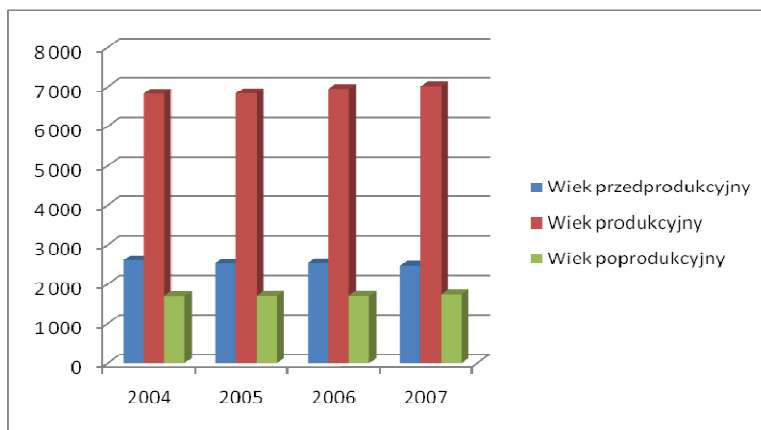
Strukturę ludności według wieku w latach 2004-2007 mającą wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawiono w tabeli 11.

Tabela 11. Struktura ludności według wieku w latach 2004 - 2007

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Wiek przedprodukcyjny				
Ogółem	2 592	2 512	2 519	2 453
Mężczyźni	1 293	1 249	1 267	1 225
Kobiety	1 299	1 263	1 252	1 228
Wiek produkcyjny				
Ogółem	6 822	6 834	6 942	7 011
Mężczyźni	3 610	3 586	3 639	3 675
Kobiety	3 212	3 248	3 303	3 336
Wiek poprodukcyjny				
Ogółem	1 698	1 705	1 707	1 741
Mężczyźni	528	530	517	519
Kobiety	1 170	1 175	1 190	1 222

Źródło: Dane GUS

Wykres 5. Struktura wiekowa ludności Gminy Brześć Kujawski

Źródło: Dane GUS

Pod względem struktury ludności według ekonomicznych grup wieku, największą liczbę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, których procent udziału w ludności ogółem na przestrzeni lat ciągle rośnie. W badanym okresie wzrósł on o 2,7%. Procentowy udział populacji w wieku poprodukcyjnym w rozpatrywanym okresie również wykazał tendencję wzrostową (2,46%), co jest niekorzystnym zjawiskiem w dynamice struktury wieku ekonomicznego ludności. Również niesprzyjającym zjawiskiem w niniejszej dynamice jest występująca w latach 2004-2007 (z wyjątkiem roku 2006) tendencja spadkowa liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, wynosząca 5,36%.

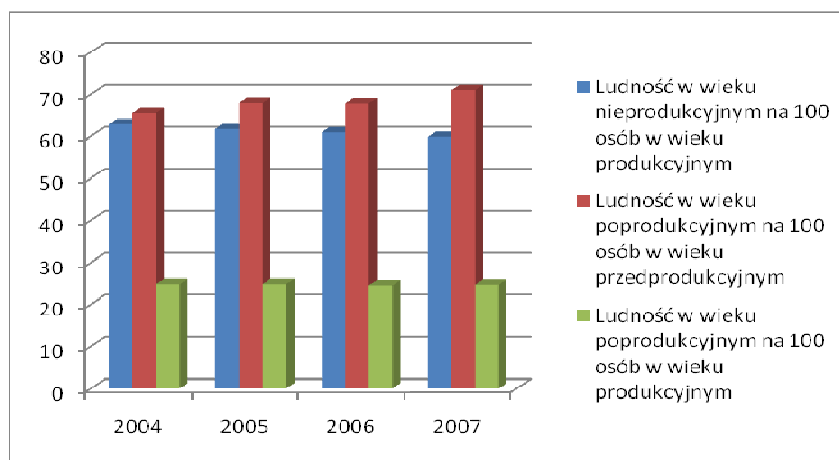
Obecnie na terenie gminy Brześć Kujawski największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże w przyszłości zwiększać się będzie procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym, co pociąga za sobą wiele konsekwencji. Znaczna część dochodów gminy będzie bowiem musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. opieka społeczna). Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty zasobów pracy. Poza tym wzrost liczby osób starszych prowadzi do zmiany struktury popytu – wpływa na mniejszy popyt na „nowinki” technologiczne, a większy na szeroką gamę usług związanych z opieką społeczną.

Tabela 12. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	62,9	61,7	60,9	59,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	65,5	67,9	67,8	71
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100	24,9	24,9	24,6	24,8

Źródło: Dane GUS

Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Brześć Kujawski

Źródło: Dane GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego zidentyfikowany na obszarze Gminy Brześć Kujawski jest dość wysoki, ponieważ na 100 osób w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie przypadało średnio 61 osób w wieku nieprodukcyjnym. Niniejsze zjawisko przedstawia się niekorzystnie, bowiem świadczy o niesprzyjających tendencjach demograficznych występujących na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego. Jednak w analizowanym okresie można zaobserwować pozytywnie kształtującą się tendencję spadkową niniejszego wskaźnika o 4,93%. Korzystnie natomiast kształtuje się poziom ludności w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Niniejszy wskaźnik obciążenia demograficznego przyjmuje dość niską wartość, wynoszącą średnio w badanym okresie 24 osób w wieku poprodukcyjnym.

Poziom wykształcenia ludności

W analizowanej gminie największy odsetek społeczności lokalnej posiada wykształcenie podstawowe – 32,56%. Drugie miejsce zajmuje wykształcenie zasadnicze równe 22,53% populacji. Na podobnym poziomie kształtuje się wykształcenie średnie, którym legitymuje się 17,58% osób.

Analizując wykształcenie społeczności lokalnej, można zauważyć, że wykształcenie wyższe posiada tylko 3,54% osób. Poza tym zauważalna jest tendencja wskazująca na występowanie wyższego poziomu wykształcenia wśród kobiet, bowiem 4,62% spośród nich legitymuje się wykształceniem wyższym (2,41% w przypadku mężczyzn), a 2,65% - wykształceniem policealnym (0,94% w przypadku mężczyzn). Należy jednak stwierdzić, że prezentowane dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. natomiast ogólnokrajowe tendencje do podnoszenia poziomu wykształcenia wskazują, że z

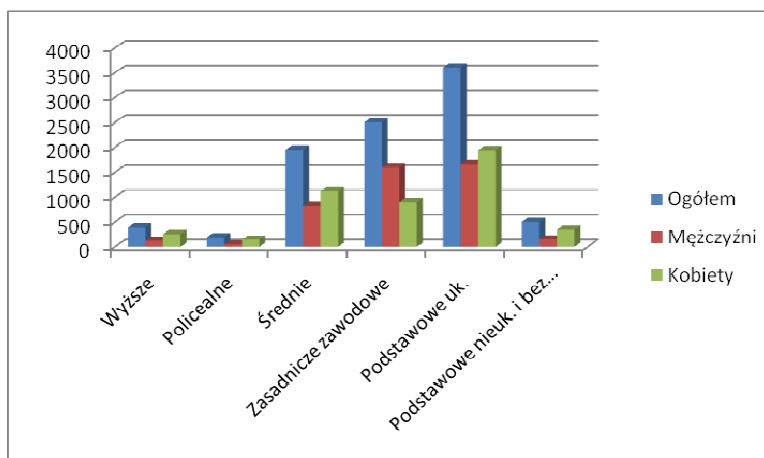
roku na rok będzie ono ulegało znaczącej poprawie. Dotyczy to głównie osób z wykształceniem średnim, które podnoszą swój poziom wykształcenia na wyższe.

Tabela 13. Poziom wykształcenia ludności na terenie Gminy Brześć Kujawski

Rodzaj wykształcenia	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Wyższe	393	130	263
Policealne	202	51	151
Średnie razem	1 950	824	1 126
Średnie ogólnokształcące	495	119	376
Średnie zawodowe	1 455	705	750
Zasadnicze zawodowe	2 499	1 601	898
Podstawowe ukończone	3 613	1 669	1 944
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	504	156	348

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres 7. Wykształcenie ludności na terenie Gminy Brześć Kujawski

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Poziom bezrobocie

Na analizowanym obszarze w latach 2004 – 2007 odnotowano spadek bezrobocia, wciąż jednak stanowi ono istotny problem gminy.

Liczba bezrobotnych w gminie Brześć Kujawski na koniec 2007 roku wynosiła 798 osób, z czego 58,4% stanowiły kobiety. W ostatnim roku badanego okresu w porównaniu do roku 2004 bezrobocie w gminie spadło o 35,85%, w przypadku mężczyzn o 43,25%, natomiast w odniesieniu do kobiet zmalało ono o 29,29%. Natomiast ogólna liczba pracujących w rozważanym okresie wzrosła o 5,57%, co obiecująco wpłynęło na miejscowy rynek pracy. W

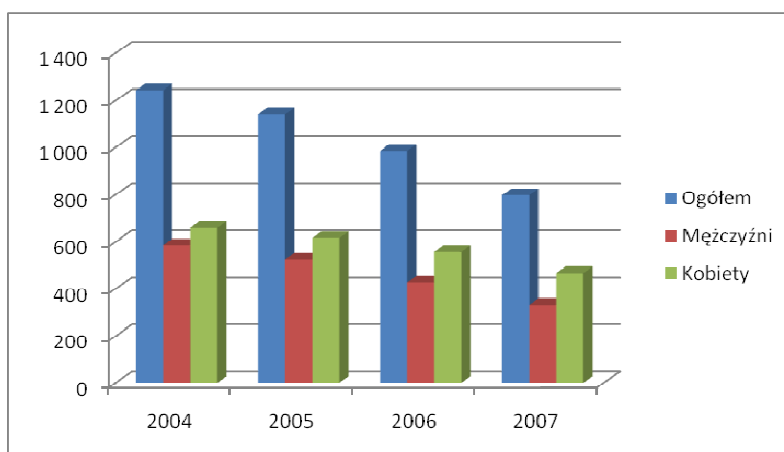
2007 roku pracę uzyskało 1 707 osób, w tym 62,51% mężczyzn. Potwierdzają to wartości zamieszczone w tabeli 14.

Tabela 14. Struktura bezrobocia i zatrudnienia na terenie Gminy Brześć Kujawski

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Bezrobotni				
Ogółem	1 244	1 141	985	798
Mężczyźni	585	525	428	332
Kobiety	659	616	557	466
Pracujący				
Ogółem	1 612	1 695	1 940	1 707
Mężczyźni	896	1 001	1 175	1 067
Kobiety	716	694	765	640

Źródło: Dane GUS

Wykres 8. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Brześć Kujawski latach 2004-2007

Źródło: Dane GUS

W gminie miejsko – wiejskiej Brześć Kujawski, podobnie jak na obszarze całego kraju, wysoki wśród bezrobotnych jest udział osób młodych oraz długotrwale bezrobotnych.

Należy zauważyć, że do czynników zwiększających pozostawanie przez długi okres bez pracy zalicza się zaawansowany wiek, ograniczenia zdrowotne i brak odpowiedniego przygotowania zawodowego. Trudności ze znalezieniem pracy nie dotyczą jednak wszystkich grup ludności w jednakowym stopniu. Postęp technologiczny i rozwój gospodarki opartej na wiedzy stwarzają popyt przede wszystkim na wysokiej jakości kapitał ludzki. Niski poziom kwalifikacji wiąże się zaś z poważnymi trudnościami ze znalezieniem pracy, co ma miejsce na terenie analizowanej gminy. Problem bezrobocia dotyka także w dużym stopniu osób młodych. Ta grupa społeczna ma duże trudności ze znalezieniem pracy ze względu na:

- wzrost przeciętnego trwania życia, a wraz z nim wydłużenie okresu aktywności zawodowej,
- postęp technologiczny,
- wysokie koszty pracy,
- brak doświadczenia zawodowego i cenionych na rynku pracy umiejętności.

Ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy Brześć Kujawski w zakresie podstawowym zapewniają następujące placówki:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PRIMED, Doktor Wiesława Kaczorowska, praktyka lekarza rodzinnego, ul. Hanki Sawickiej 10A w Brześciu Kujawskim;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDYKON lekarz rodzinny Doktor Ewa Kończyńska, ul. Hanki Sawickiej 5 w Brześciu Kujawskim;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MERMED w Wieńcu, ul. Klonowa 2.

Z porad lekarzy specjalistów społeczność lokalna korzysta głównie we Włocławku, a także w uzdrowisku Wieniec Zdrój.

Na terenie miejsko-wiejskiej gminy Brześć Kujawski prowadzone jest także lecznictwo zamknięte stacjonarne w postaci lecznictwa szpitalnego i uzdrowiskowego.

Osoby niepełnosprawne

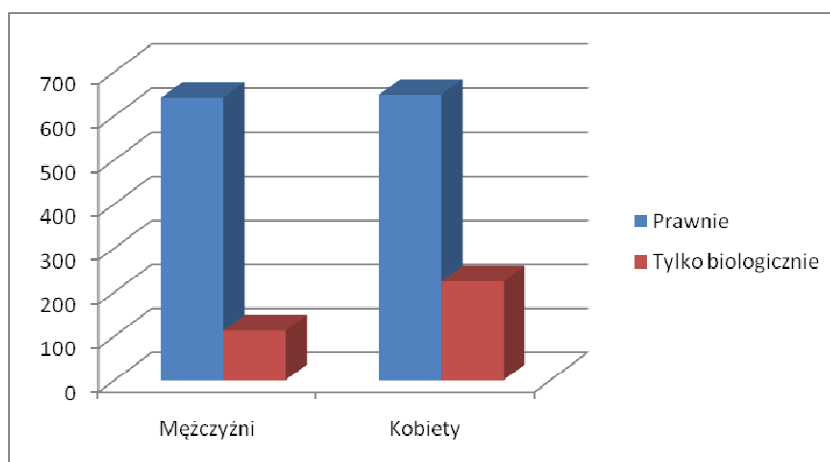
Istotnym problemem występującym na terenie gminy jest zjawisko niepełnosprawności. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Gminie Brześć Kujawski zaprezentowano w tabeli 15.

Tabela 15. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Prawnie	1 289	641	648
Tylko biologicznie	336	112	224
Razem	1 625	753	872

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres 9. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Przez osobę niepełnosprawną prawnie rozumie się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Osobą niepełnosprawną biologicznie jest zaś osoba nie posiadająca takiego orzeczenia, ale odczuwająca ograniczenie własnej sprawności w wykonywaniu podstawowych dla swojego wieku czynności. Jak można zaobserwować na wykresie 9 na terenie gminy, zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet przeważają osoby niepełnosprawne prawnie, które stanowią 79,32% wszystkich osób niepełnosprawnych. Wśród osób charakteryzujących się niepełnosprawnością, nieznacznie dominują kobiety stanowiące 53,66% ogółu, podczas gdy w przypadku mężczyzn wskaźnik ten wynosi 46,34%. Ponadto biorąc pod uwagę rodzaj niepełnosprawności, wśród osób niepełnosprawnych w obu przypadkach przeważają kobiety.

Stan infrastruktury mieszkaniowej

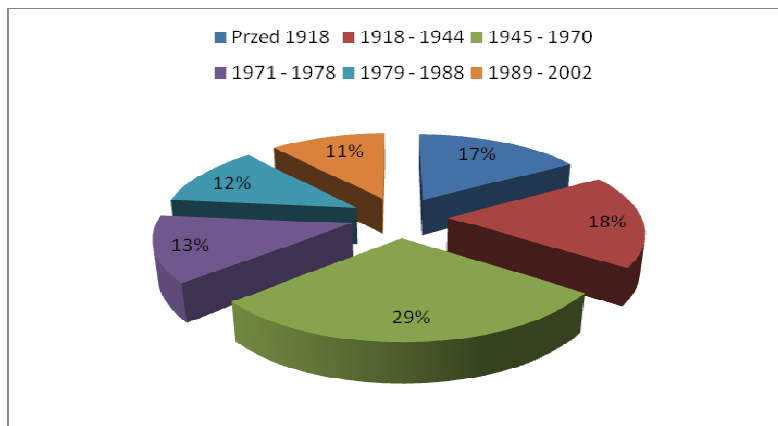
Według danych GUS, w 2002 roku w gminie miejsko – wiejskiej Brześć Kujawski istniało 3 145 mieszkań ogółem, o łącznej powierzchni 223 591 m², z czego 3 099 (o pow. 221 276 m²) było stale zamieszkałych. W 2007 roku liczba mieszkań ogółem wzrosła do 3 363 szt. o łącznej powierzchni użytkowej 240 529 m².

Tabela 16. Struktura zasobów mieszkaniowych

Okres budowy	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa (m2)
Przed 1918	515	26 856,00
1918 - 1944	567	31 068,00
1945 - 1970	907	63 786,00
1971 - 1978	405	30 710,00
1979 - 1988	373	36 756,00
1989 - 2002	358	33 496,00

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres 10. Stan substancji mieszkaniowej na terenie Gminy Brześć Kujawski

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 16 oraz na wykresie 10, można zauważyć, iż największą liczbę mieszkań wybudowano w latach 1945 - 1970 (29%). Natomiast liczba lokali wybudowanych w najmłodszym okresie, tj. 1989 – 2002, wynosi tylko 11% ogółu. Sytuacja ta świadczy o niekorzystnym stanie substancji mieszkaniowej na terenie gminy.

Poza tym sytuacja mieszkaniowa społeczności lokalnej jest zadowalająca. Najwięcej mieszkańców gminy miejsko – wiejskiej Brześć Kujawski posiada mieszkania trzyizbowe (31,19%). Nieco mniej osób jest właścicielami lokali czteroizbowych (23,53%) oraz co najmniej pięcioizbowych (23,15%).

Tabela 17. Mieszkania według ilości izb

Liczba izb w mieszkaniu	Liczba mieszkań ogółem	Liczba mieszkań zamieszkałych stale

1 izba	88	84
2 izby	608	589
3 izby	981	968
4 izby	740	733
5 izb i więcej izb	728	725
Razem	3 145	3 099

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Pod względem powierzchni mieszkań prym wiodą lokale o powierzchni 60 – 79 m² (17,17%). Następne w kolei są mieszkania o powierzchni 40 – 49 m² (16,22%), oraz 30 – 39 m² (13,93%). Natomiast najmniejsza ilość, zlokalizowanych na analizowanym obszarze, mieszkań posiada poniżej 30 m² powierzchni użytkowej (7,63%). Biorąc pod uwagę metraż na 1 osobę najliczniejszą grupę stanowią lokale o metrażu 10 – 14,9 m² (22,89%), natomiast najmniej jest mieszkań o metrażu poniżej 7 m² (5,89%).

Tabela 18. Mieszkania według powierzchni

Powierzchnia mieszkania (m2)	Liczba mieszkań	Metraż na 1 osobę (m2)	Liczba mieszkań
poniżej 30	240	poniżej 7	138
30 - 39	438	7,0 - 9,9	218
40 - 49	510	10,0 - 14,9	536
50 - 59	402	15,0 - 19,9	401
60 - 79	540	20,0 - 29,9	521
80 - 99	336	30,0 i więcej	527
100 - 119	278	X	X
120 i więcej	399	X	X
Ogółem	3 145	Ogółem	2 341

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Systematycznej poprawie z roku na rok ulega stan wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną. Dotyczy to zarówno starań władz gminy, jak i dążenia właścicieli mieszkań do podnoszenia ich standardu, o czym świadczy fakt, że na koniec 2007 r. liczba mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu 3 215, w ustęp splukiwany – 2 600, w łazienkę – 2 555, w centralne ogrzewanie – 2 154, a w gaz sieciowy – 650.

Tabela 19. Mieszkania według wyposażenia

Wyposażenie mieszkania	Liczba mieszkań
Wodociąg razem	3 215

Ustęp splukiwany	2 600
Łazienka	2 555
Centralne ogrzewanie	2 154
Gaz sieciowy	650

Źródło: Dane GUS 2007 r.

Dane dotyczące wypłaconych dodatków mieszkaniowych zawarto w tabeli 20. Wynika z niej, że w analizowanym okresie liczba zasiłków zmalała o 50,59%, co stanowi kwotę 127 678 zł.

Tabela 20. Dane dotyczące wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
Liczba (szt.)	2 548	2 035	1 666	1 259
Kwota (zł.)	260 759	210 204	174 244	133 081

Źródło: Dane GUS

2.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BRZEŚĆ KUJAWSKI

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej w gminie Brześć Kujawski realizowane są przez Brzeski Ośrodek Pomocy Społecznej. Rodzaje pomocy są wielorakie, ale do najczęstszych form wsparcia udzielanego przez BOPS, obok zasiłków pieniężnych, należy pomoc rzeczowa, a głównie artykuły żywnościowe. Adresatami pomocy są między innymi rodziny wielodzietne, osoby, które pozostają w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte długotrwałym bezrobociem. Beneficjentami pomocy społecznej są również osoby przewlekle chore, niedostosowane społecznie oraz ludzie starzy i samotni. Wsparciem dla działań gminy w zakresie pomocy społecznej jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku.

W tabeli 21 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w gminie Brześć Kujawski w latach 2004-2007.

Tabela 21. Rodzaj i skala pomocy społecznej w Gminie Brześć Kujawski w latach 2004-2007

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Ubóstwo	769	714	633	629	2502	2110	1854	1840

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Sieroctwo	-	-	-	1	-	-	-	3
Bezdomność	8	8	12	13	9	8	12	20
Potrzeba ochrony macierzyństwa	87	78	80	75	344	370	374	314
Bezrobocie	569	563	599	579	1686	1728	1811	1797
Niepełnosprawność	149	91	101	168	327	216	233	390
Długotrwała choroba	169	94	118	165	376	253	299	484
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	819	744	178	186	2876	2110	766	813
- rodziny niepełne	157	148	128	139	569	431	401	464
- rodziny wielodzietne	102	40	50	47	791	293	365	349
Alkoholizm	131	138	82	158	382	387	245	343
Narkomania	-	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	3	3	6	10	3	3	6
Przemoc w rodzinie	21	4	7	4	67	17	17	26
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	-	-	2	-	-	-	2	-
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	10	10	-	-	27	51	-	-
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	-	-	-	-	-	-	-	-
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

Analizując dane zawarte w tabeli 21 należy stwierdzić, że w latach 2004 – 2007 największa ilość świadczeń została wypłacona przez Brzeski Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu:

- ubóstwa;
- bezrobocia;
- bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- długotrwałej choroby;
- niepełnosprawności.

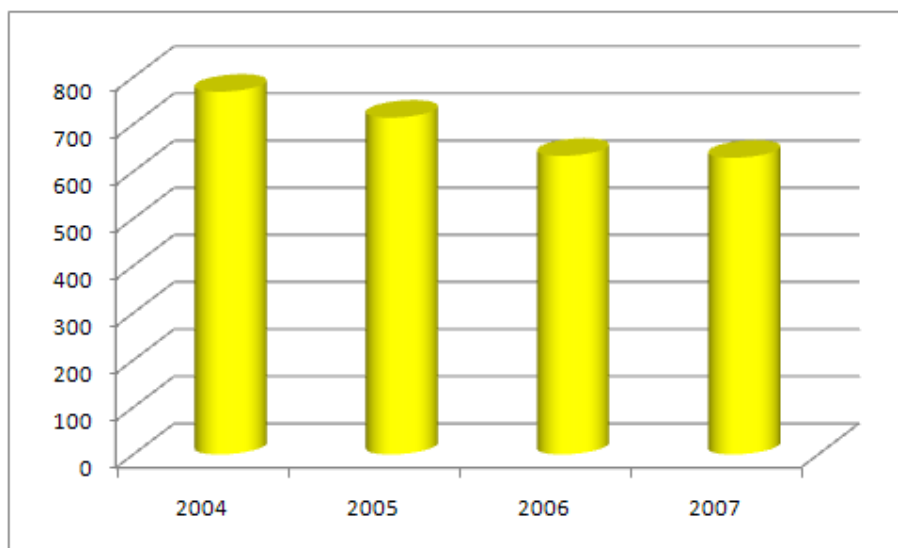
Ubóstwo

Trudności na rynku pracy, bezrobocie oraz utrzymująca się od wielu lat niekorzystna sytuacja finansowa gospodarstw domowych stanowi przyczynę pogorszenia się sytuacji materialnej części rodzin.

Na terenie Gminy Brześć Kujawski problem ten jest bardzo istotny, o czym decyduje liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej, co wskazano na wykresie 11. Wynika z niego, że największa liczba beneficjentów skorzystała ze wsparcia socjalnego w 2004 r. (769 rodzin), a najmniejsza w 2007 r. (629 rodzin).

Poza tym definiując problem ubóstwa nie można zapomnieć o obowiązującym w Polsce rozróżnieniu minimum egzystencji i minimum socjalnego. Otóż przyjmuje się, że minimum egzystencji wyznacza dolną granicę ubóstwa, poniżej której zagrożona jest egzystencja człowieka, a linia minimum socjalnego – górną granicę ubóstwa, poniżej której następuje deprivacja potrzeb społecznych człowieka i narasta zagrożenie ubóstwem.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

Bezrobocie

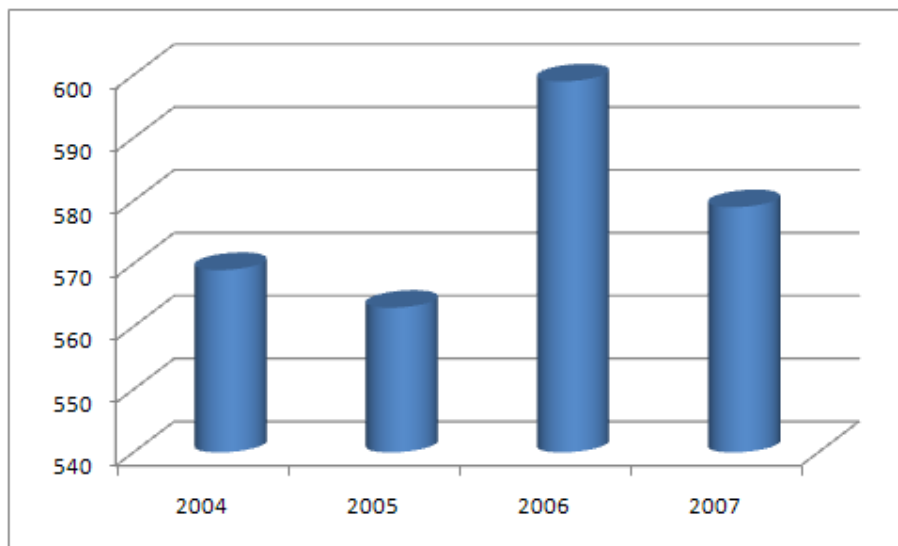
Bezrobocie jest problemem społecznym, który oprócz swojego wymiaru ekonomicznego ma także duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstanie negatywnych skutków, wśród których można wyróżnić m.in. dezaktualizację zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości, zaburzenia dotyczące pełnienia ważnych ról społecznych. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te nasilają się i rodzą takie zjawiska jak: ubóstwo, izolację, frustrację, wycofywanie się z życia społecznego oraz pogorszenie ogólnego stanu zdrowia.

Bezrobocie jest przyczyną zjawisk patologii społecznej, wzrostu poczucia zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, ma także wpływ na poziom i jakość życia osób i rodzin. Szczególnie utrata prawa do zasiłku dla bezrobotnych powoduje, że osoby pozostające bez pracy najczęściej szukają wsparcia w instytucjach pomocy społecznej.

Poza tym bezrobocie, szczególnie długotrwałe, jest bardzo ważnym czynnikiem wykluczenia społecznego. Choć zła sytuacja finansowa nie jest równoznaczna z wykluczeniem społecznym,

to jednak osoby pozostające w ubóstwie tracą możliwość uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym, a nawet rodzinnym. Z tej sytuacji trudno jest wyjść o własnych siłach.

Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

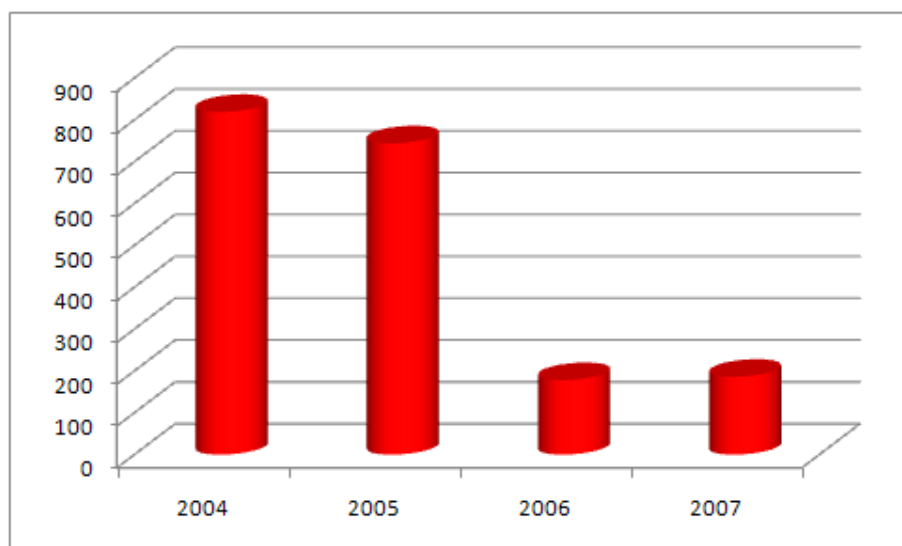
Jak można zaobserwować na wykresie 12 na terenie Gminy Brześć Kujawski problem bezrobocia pozostaje wciąż istotny. Najwięcej rodzin skorzystało ze świadczeń z tytułu bezrobocia w 2006 r. (599 rodzin), a najmniej – w 2005 r. (563 rodziny).

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

W przypadku tego problemu społecznego na uwagę zasługuje przede wszystkim fakt, że w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w wystarczającym zakresie potrzeb materialnych, psychicznych i społecznych swoich członków poważne problemy wiążą się z sytuacją dzieci. Więzy pomiędzy osobami wchodzącymi w skład tych rodzin są najczęściej bardzo osłabione, a dzieci boleśnie odczuwają wyobcowanie i odrzucenie. Poza tym środowiska te stwarzają duże zagrożenie dla dobra młodego pokolenia.

W Gminie Brześć Kujawski liczba rodzin dysfunkcyjnych pozostaje dość wysoka. Brzeski Ośrodek Pomocy Społecznej dokłada wszelkich starań, aby pomóc tym środowiskom w codziennym funkcjonowaniu. Największa liczba rodzin skorzystała ze świadczeń z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2004 r., a najmniejsza – w 2006 r.

Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

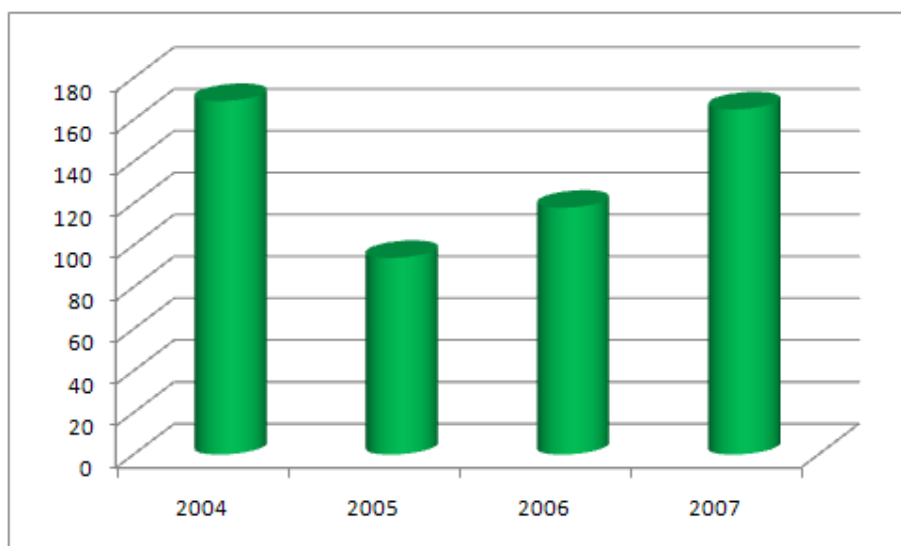

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

Długotrwała choroba

Innym istotnym problemem społecznym występującym na terenie gminy jest problem długotrwałej choroby. Świadczeniami z tego tytułu objęto odpowiednio: 169 rodzin w 2004 r., 94 rodziny w 2005 r., 118 rodzin w 2006 r. oraz 165 rodzin w 2007 r.

Wykres 14. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby

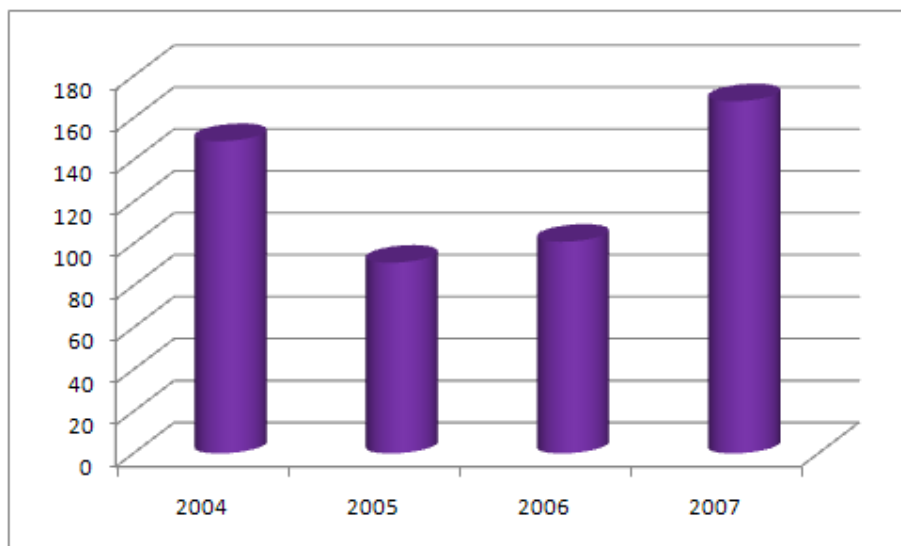

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

Niepełnosprawność

Zgodnie z przepisami prawa przez niepełnosprawność należy rozumieć trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W Gminie Brześć Kujawski z pomocy społecznej w związku ze zjawiskiem niepełnosprawności korzystało odpowiednio 149 rodzin w 2004 r., 91 rodzin w 2005 r., 101 rodzin w 2006 r. i 168 rodzin w 2007 r.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

Tabela 22. Pomoc społeczna – rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną (2007 r.)

Wyszczególnienie	Liczba osób,	Liczba	Liczba osób

	którym przyznano świadczenie	rodzin	w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	906	855	2 359
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	73	67	131
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	833	820	2 357
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem	-	845	2 407
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	-	25	50

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

Jak można zaobserwować – analizując dane zawarte w tabelach 22 - 24 – w 2007 r. Brzeski Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił największej liczby świadczeń w ramach zadań własnych, gdzie z kolei przeważały inne zasiłki celowe i w naturze. Wśród zadań zleconych największy odsetek stanowiły zasiłki stałe.

Tabela 23. Pomoc społeczna – zadania własne gmin (2007 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
zasiłki okresowe ogółem	571	4 438	771 343	557	1 676
w tym środki własne	-	-	-	-	-
dotacja	-	-	771 343	-	-
przyznane z powodu bezrobocia	506	4 088	739 174	492	1 497
przyznane z powodu niepełnosprawności	56	312	28 257	56	162
Posiłek	447	66 864	210 265	238	1 112
w tym dla dzieci	447	66 864	210 265	238	1 112
Usługi opiekuńcze ogółem	48	25 483	156 028	46	56
Sprawienie pogrzebu	1	1	150	1	1
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	677	x	384 585	657	1887
w tym zasiłki specjalne celowe	39	70	10 184	39	88
Praca socjalna	-	-	-	845	2 407

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

Tabela 24. Pomoc społeczna – zadania zlecone gminom (2007 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach

Razem	73	642	219 301	67	131
zasiłki stałe ogółem	68	637	214 909	67	131
w tym					
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	43	438	176 050	43	43
- pozostającej w rodzinie	25	199	38 859	24	88
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną	5	5	4 392	-	-
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	-	-	-	-	-

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

W ramach świadczeń rodzinnych w 2007 r. na terenie gminy wypłacono 20 633 zasiłki rodzinne, 2 784 zasiłki pielęgnacyjne, 465 świadczeń pielęgnacyjnych, 423 składki na ubezpieczenie społeczne oraz 1 577 świadczeń w postaci zaliczki alimentacyjnej. Wśród dodatków do zasiłku rodzinnego zwraca uwagę liczba świadczeń wypłaconych z tytułu wielodzietności oraz podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Tabela 25. Pomoc społeczna – świadczenia rodzinne (2007 r.)

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota w zł
1	Zasiłki rodzinne	20 633	1 262 780
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	10 286	1 079 171
	• Urodzenia dziecka	68	68 000
	• Opieki nad dzieckiem w czasie korzystania z urlopu wychowawczego	352	13 5521
	• Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	8	3 200
	• Samotnego wychowywania dziecka	722	127 540
	• Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, w tym	1 097	83 900
	√ kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia;	193	11 580
	√ kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	904	72 320
	• Rozpoczęcia roku szkolnego	1 213	121 300
	• Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w tym:	3 371	170 390
	√ na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	46	4 140
	√ na pokrycie wydatków związanych z zapewnieniem dziecku możliwości dojazdu z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się szkoła	3 325	166 250
	• Wielodzietności	3 354	268 320

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota w zł
	• Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	101	101 000
3	Zasiłki pielęgnacyjne	2 784	425 988
4	Świadczenia pielęgnacyjne	465	194 194
5	Składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalne i rentowe)	423	54 769
6	Zaliczka alimentacyjna	1 577	308 369
Razem			3 325 271

Źródło: Dane BOPS w Brześciu Kujawskim

W ramach Brzeskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zatrudnionych jest 6 pracowników pomocy społecznej, w tym kierownik BOPS. 4 osoby posiadają wykształcenie wyższe zgodnie z wymogami ustawy o pomocy społecznej, 2 pozostałe osoby – wykształcenie średnie z Dyplomem Pracownika Socjalnego.

Ponadto zatrudnieni są Pracownicy Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego – 3 osoby, w tym 2 z wykształceniem – Praca Socjalna oraz 1 osoba – wykształcenie średnie techniczne, a także księgowa BOPS – zatrudniona na 1/4 etatu.

BOPS usytuowany jest poza Urzędem Miejskim Brześcia Kujawskiego. Baza lokalowa jest dobra, ośrodek wyposażony jest w odpowiedni sprzęt.

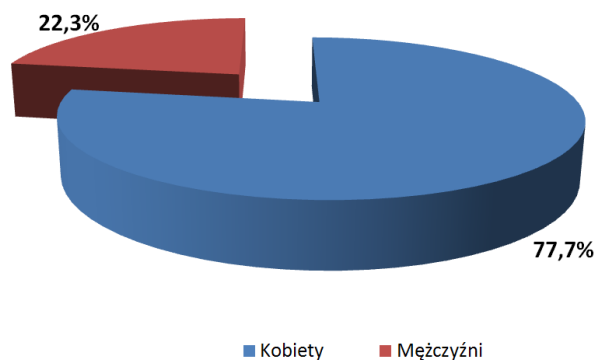
2.3. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI

2.3.1. ANALIZA ANKIET

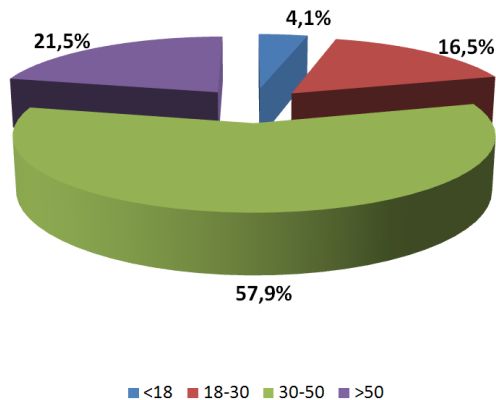
W ramach prac nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Brześć Kujawski wśród mieszkańców przeprowadzone zostało badanie ankietowe, w ramach którego starano się zdiagnozować podstawowe problemy społeczne występujące na terenie gminy.

Badaną grupę stanowiło 121 respondentów – 94 kobiety (77,7%) oraz 27 mężczyzn (22,3%).

Wykres 16. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem płci

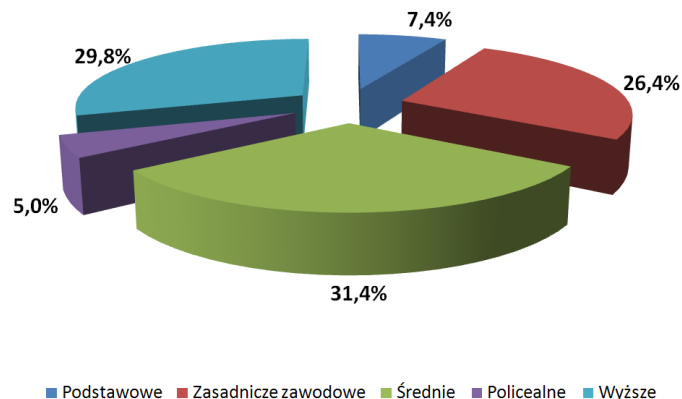

Wykres 17. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem wieku

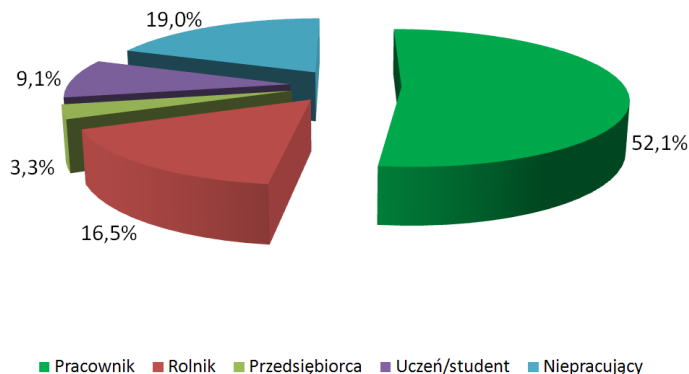
Uwzględniając wiek respondentów wykazano, że ponad połowę grupy (57,9%) stanowiły osoby między 30-50 rokiem życia. Nieco mniej było mieszkańców w wieku 18-30 lata i powyżej 50 lat, odpowiednio 16,5% i 21,5%. Najniższy odsetek badanych odnotowano w najmłodszej grupie wiekowej (poniżej 18 lat) – 4,1% ogółu ankietowanych.

Wykres 18. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem wykształcenia

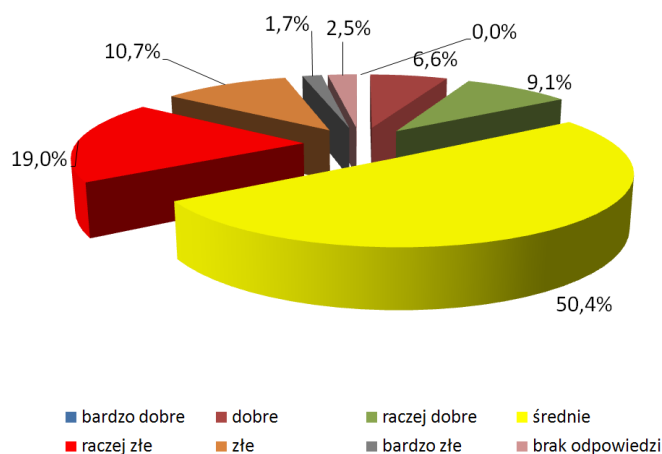
Biorąc pod uwagę wykształcenie ankietowanych mieszkańców gminy najliczniejszą grupę (31,4%) stanowili respondenci z wykształceniem średnim. Wykształcenie zasadnicze zawodowe zadeklarowało 26,4% badanych, a wyższe – 29,8%. Wykształcenie podstawowe reprezentowało 7,4% ankietowanych, natomiast 5,0% badanych osób ukończyło szkołę policealną. Respondentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim w większości reprezentowali mężczyźni, którzy stanowili odpowiednio 37,0% i 29,6%. Wysoki odsetek kobiet (33,0%) miał natomiast wykształcenie wyższe.

Wykres 19. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem statusu społecznego

Z przeprowadzonych badań wynika, iż 52,1% ankietowanych mieszkańców Brześcia Kujawskiego stanowiły osoby pracujące, natomiast 19,0% nie było aktywnych zawodowo. 9,1% badanej społeczności stanowili uczniowie i studenci, a 16,5% było rolnikami. Własną działalność prowadziło 3,3% ogółu respondentów.

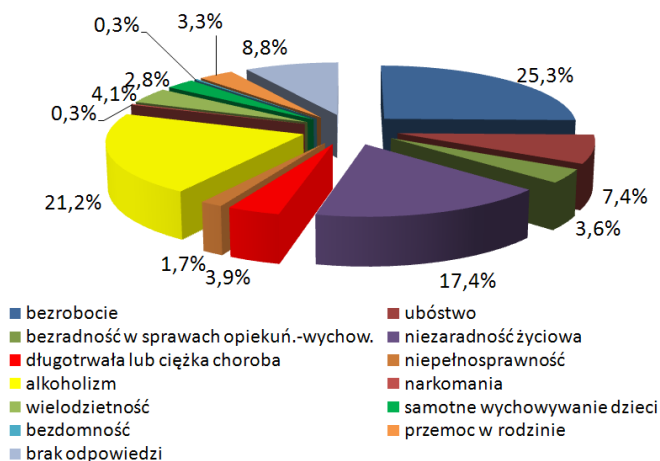
Wykres 20. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców gminy

Ponad połowa (50,4%) ankietowanych uznała, że warunki życia w gminie są średnie. Odpowiedzi takiej udzieliło 51,1% badanych kobiet i 48,1% mężczyzn. 6,6% respondentów postrzegało aktualne warunki jako dobre, a 9,1 % jako raczej dobre. 19,0% badanych osób było mniej zadowolonych z obecnej sytuacji i wskazało, że warunki życia są raczej złe, natomiast 1,7% i 10,7% ankietowanych odbiera je odpowiednio jako bardzo złe i złe. Żadna z zapytanych osób nie oceniła aktualnych warunków życia w gminie bardzo dobrze.

Uwzględniając wykształcenie ankietowanych należy stwierdzić, że najlepiej warunki życia panujące na terenie gminy zostały ocenione przez osoby z wykształceniem policealnym, a najgorzej – przez osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym.

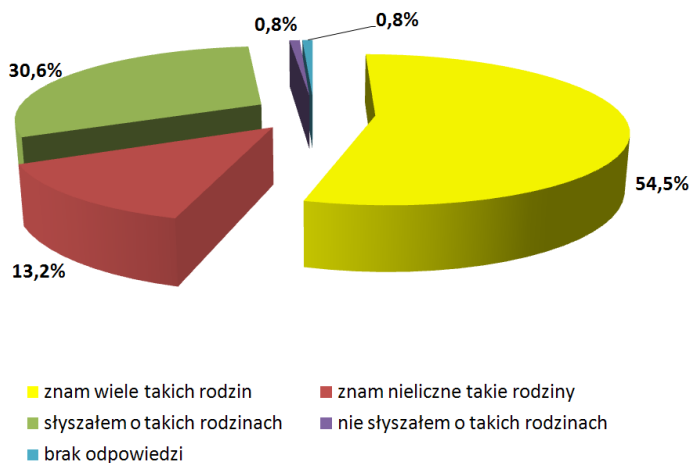
Wykres 21. Główne przyczyny problemów społecznych powodujące trudne warunki życia mieszkańców gminy

Wyniki z przeprowadzonych badań wskazują, że głównym czynnikiem powodującym trudne warunki życia mieszkańców gminy, według 25,3% ogółu ankietowanych, jest bezrobocie. Odpowiedzi takiej udzieliło 25,5% zapytanych kobiet oraz 24,7% mężczyzn. 21,2% respondentów

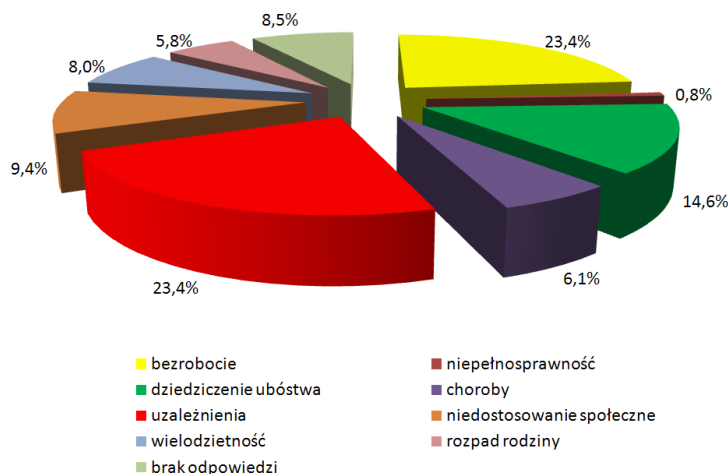
uznało alkoholizm jako przyczynę problemów społecznych w gminie, a 17,4% stwierdziło, że to niezaradność życiowa pogarsza warunki życia.

Wykres 22. Czy na terenie gminy jest dużo ubogich rodzin?

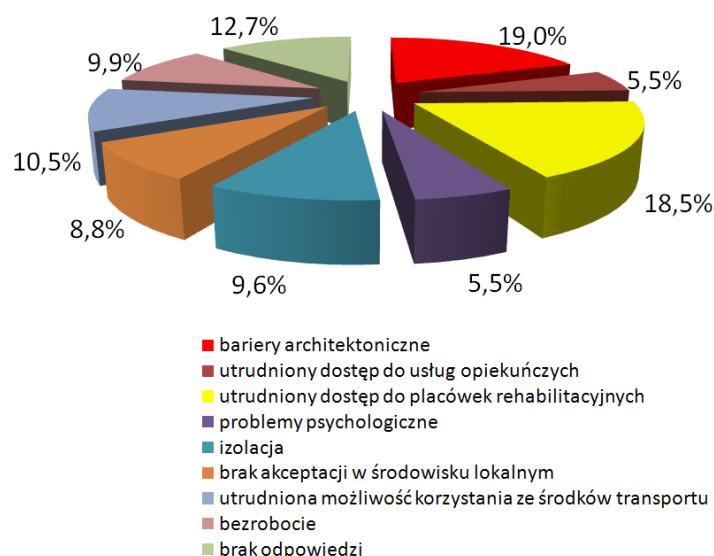
Uzyskane wyniki wskazują, że ponad połowa (54,5%) ankietowanych mieszkańców gminy zna wiele ubogich rodzin zamieszkujących Brześć Kujawski. 30,6% respondentów słyszała o takich rodzinach, a 13,2% zadeklarowało, że zna nieliczne ubogie rodziny.

Wykres 23. Główne przyczyny popadania w ubóstwo

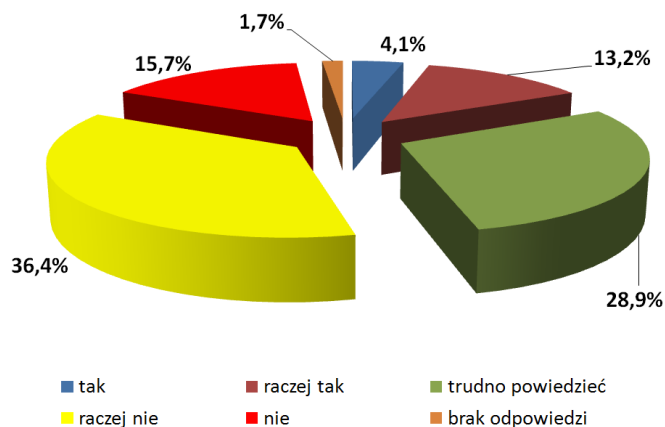
Spośród wielu przyczyn popadania w ubóstwo mieszkańcy gminy Brześć Kujawski do najważniejszych zaliczyli bezrobocie, uzależnienia, dziedziczenie ubóstwa i niedostosowanie społeczne. Czynniki te wskazało odpowiednio 23,4%, 23,4%, 14,6% i 9,4% ankietowanych osób.

Wykres 24. Główne problemy społeczne z jakimi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne

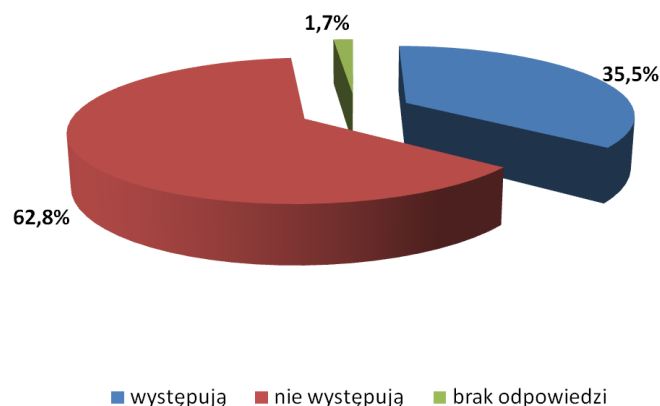
Na podstawie uzyskanych wyników wykazano, że 19,0% mieszkańców gminy postrzega bariery architektoniczne jako główny problem społeczny osób niepełnosprawnych. Odpowiedzi takiej udzielił najwyższy odsetek ankietowanych w każdej grupie wiekowej. 18,5% ogółu ankietowanych stwierdziło, że osoby niepełnosprawne najczęściej borykają się z utrudnionym dostępem do placówek rehabilitacyjnych, a nieco mniej respondentów (10,5%) uznało, iż osoby niepełnosprawne mają utrudnioną możliwość korzystania ze środków transportu.

Wykres 25. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?

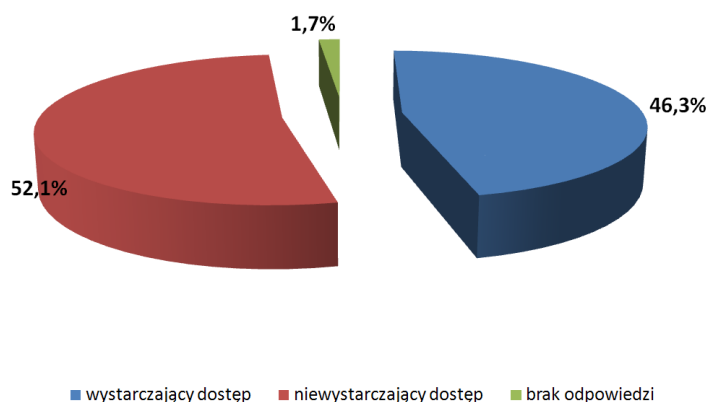
36,4% ankietowanych mieszkańców gminy stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej niewystarczająca, a 15,7% ogółu respondentów uznało, że pomoc ta jest niewystarczająca. 28,9% ankietowanych nie potrafiło wyrazić swojego zdania na ten temat, a 4,1% określiło oferowaną pomoc jako wystarczającą oraz 13,2% - jako raczej wystarczającą.

Wykres 26. Czy w skład rodzin mieszkańców gminy wchodzi osoba długotrwale chora?

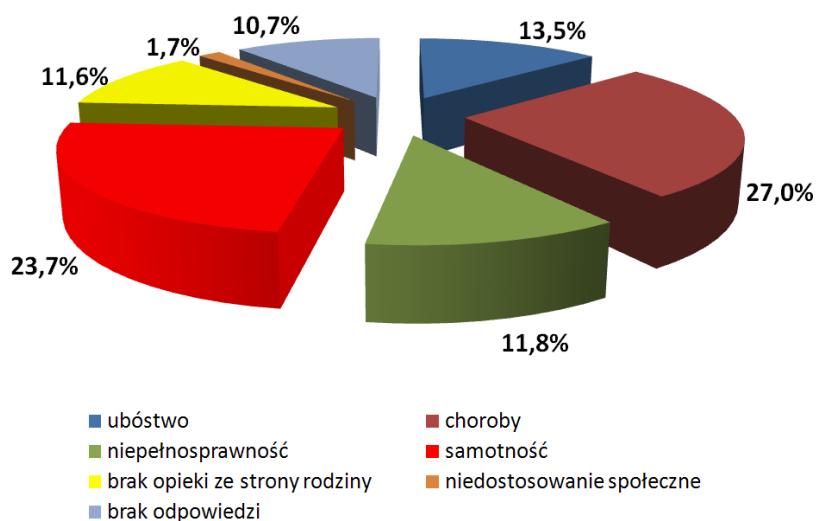
62,8% respondentów zadeklarowało, że w ich rodzinie nie ma osób długotrwale chorych. U 35,5% ankietowanych osób są członkowie rodzin borykający się z problemami zdrowotnymi, a do najczęściej wymienianych schorzeń należały między innymi: problemy z układem krążenia, schorzenia nerwicowe i neurologiczne.

Wykres 27. Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy

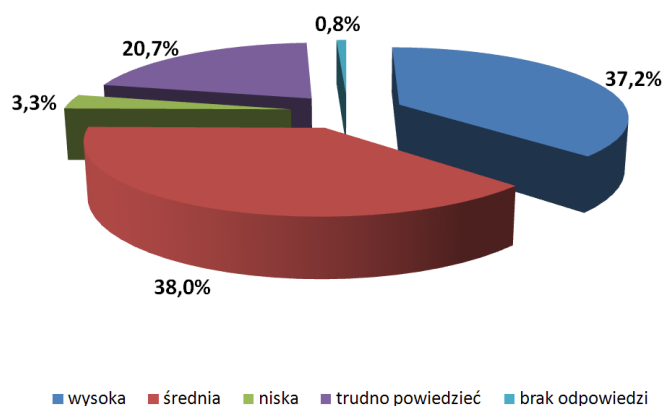
Wyniki z przeprowadzonych badań wskazują, że mniej niż połowa ankietowanych mieszkańców (46,3%) uznała, iż dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający. 52,1% respondentów był niezadowolonych z aktualnej opieki zdrowotnej. W związku z brakiem specjalistycznych placówek na terenie gminy mieszkańcy wskazali, iż mają szczególnie utrudniony dostęp do poradni kardiologicznej, okulistycznej, psychologicznej, stomatologicznej i laryngologicznej.

Wykres 28. Główne problemy społeczne z jakimi borykają się osoby starsze

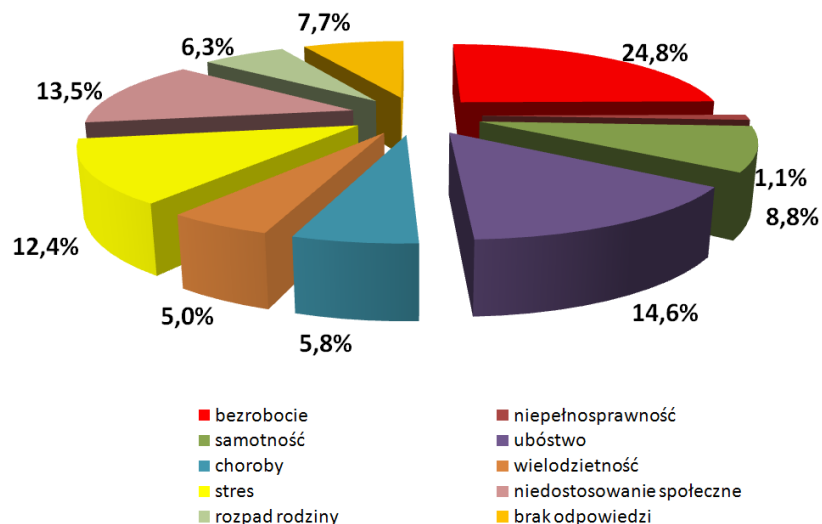
Do głównych problemów społecznych osób starszych mieszkańcy Brześcia Kujawskiego zaliczyli przede wszystkim choroby oraz samotność. Odpowiedzi takie wskazało odpowiednio 27,0% i 23,7% ankietowanych osób. Ponadto zbliżony odsetek respondentów dostrzegł, iż osoby starsze borykają się z niepełnosprawnością (11,8%) oraz ubóstwem (13,5%).

Wykres 29. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

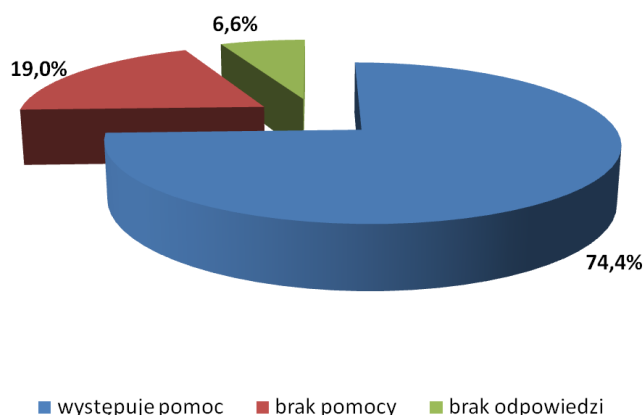
W opinii 38,0% ankietowanych mieszkańców poziom problemu uzależnień na terenie gminy jest średni. 20,7% respondentów nie był w stanie wyrazić swojej opinii na ten temat. 37,2% zapytanych osób uznało, że problem uzależnień w Brześciu Kujawskim kształtuje się na wysokim poziomie. Zaledwie u 3,3% respondentów sytuacja ta nie budzi większych zastrzeżeń i wskazali oni na niski poziom problemu uzależnień.

Wykres 30. Główne przyczyny występowania uzależnień

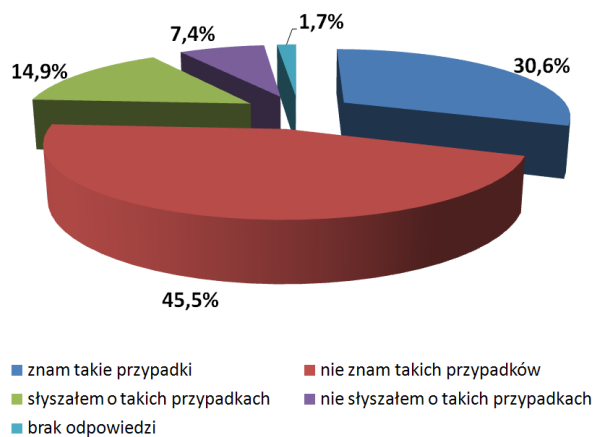
Na podstawie przeprowadzonych badań wykazano, że głównym czynnikiem przyczyniającym się do popadania w uzależnienia jest bezrobocie. Odpowiedzi takiej udzieliło 24,8% ankietowanych osób. Kolejną przyczyną zaistnienia takiej sytuacji, według 14,6% ogółu respondentów, jest ubóstwo, a 13,5% ankietowanych wskazało niedostosowanie społeczne. 12,4% zapytanych mieszkańców stwierdziło, iż bardziej podatne na popadanie w nałogi są osoby borykające się ze stresem.

Wykres 31. Czy na terenie gminy dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych?

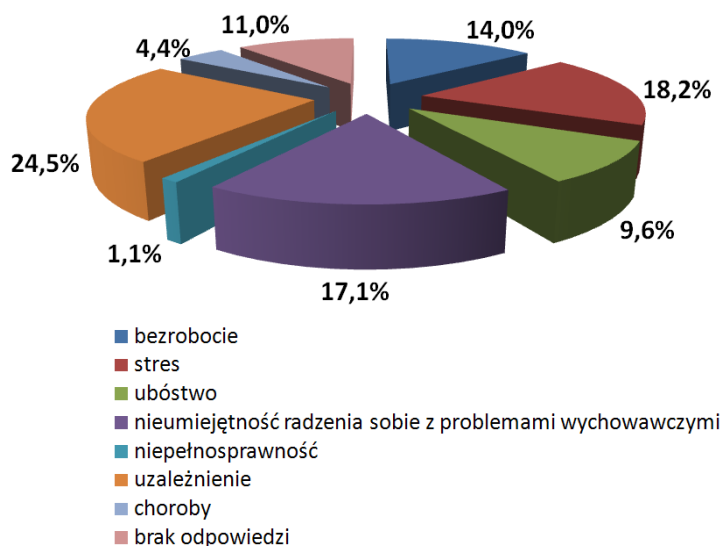
Uzyskane wyniki wskazują, że prawie trzy czwarte (74,4%) ankietowanych osób wie o tym, iż gmina oferuje pomoc osobom uzależnionym. Spośród mieszkańców, którzy udzielili takiej odpowiedzi znaczny odsetek wskazał, że na terenie gminy działa Klub Anonimowych Alkoholików. 19,0% ankietowanych uznało, że w gminie nie jest dostępna żadna forma pomocy dla osób uzależnionych.

Wykres 32. Czy na terenie gminy występuje zjawisko przemocy domowej

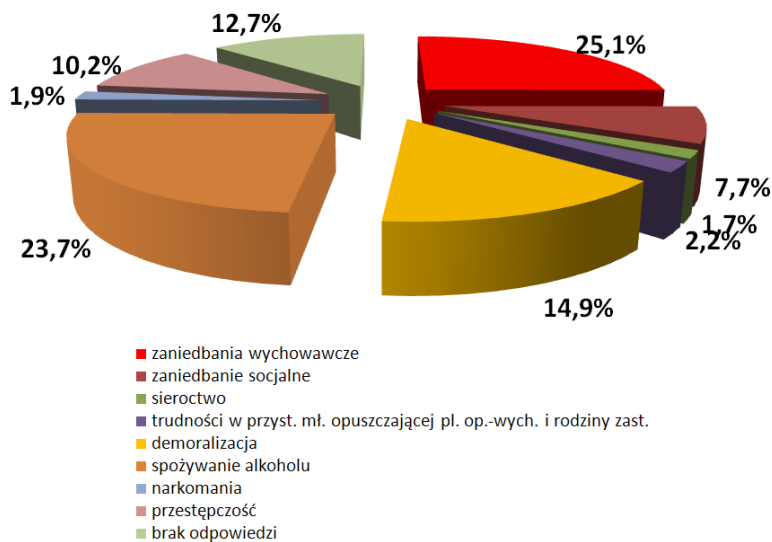
Uzyskane wyniki badań wskazują, że 45,5% zapytanych osób nie zna przypadków przemocy domowej. 30,6% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, iż zna takie przypadki, a 14,9% respondentów o takich słyszało. 7,4% badanych osób w ogóle nie słyszało o przypadkach przemocy domowej na terenie gminy.

Wykres 33. Główne przyczyny przemocy domowej

Jako najczęstsze przyczyny przemocy domowej mieszkańcy gminy wymieniali uzależnienie oraz stres. Odpowiedzi takiej udzieliło odpowiednio 24,5% i 18,2% ogółu respondentów. Dodatkowo ankietowani zwrócili uwagę na nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi – 17,1% wskazań, a 14,0% do głównych czynników sprzyjających przemocy domowej zaliczyło bezrobocie.

Wykres 34. Główne negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

W ówczesnym świecie coraz łatwiej spotkać zjawiska mające negatywny wpływ na dzieci i młodzież. Do najbardziej negatywnych zjawisk ankietowani zaliczyli przede wszystkim zaniedbania wychowawcze – 25,1% oraz spożywanie alkoholu – 23,7% wskazań. 14,9% respondentów wymieniło demoralizację, a 10,2% uznało przestępczość jako czynnik niekorzystny dla prawidłowego rozwoju i wychowania nieletnich.

Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców, pozwoliły na zdiagnozowanie problemów społecznych, z jakimi boryka się Gmina Brześć Kujawski. Osoby, wśród których przeprowadzono badanie ankietowe, mogły również wskazać kierunki działań przyczyniające się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich, 23,97% badanych osób zaproponowało utworzenie nowych miejsc pracy, 7,44% zasugerowało zapewnienie godziwego wynagrodzenia za wykonywaną pracę, natomiast 6,61% wnioskowało aktywizację bezrobotnych poprzez organizację kursów doszkalających i przekwalifikowujących, dostosowujących osoby chcące podjąć pracę do potrzeb rynku pracy. Ponadto ankietowani wymienili następujące działania: pomoc rzeczowa (9,92%), dożywianie dzieci w szkołach (6,61%), pomoc finansowa (6,61%), opieka psychologiczna ubogich rodzin (4,13%), zbiórki żywności na rzecz najuboższych mieszkańców (4,13%), zwiększenie ilości płatnych prac publicznych na rzecz gminy (3,31%), wzrost akcji charytatywnych na rzecz najuboższych (3,31%), zapobieganie likwidacji istniejących zakładów pracy zatrudniających społeczność lokalną (1,65%), profilaktyka zapobiegająca „dziedziczeniu ubóstwa” (0,83%), wsparcie osób młodych poprzez ulgi i kredyty (0,83%), zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży (0,83%) oraz zapewnienie rozwoju gospodarczego dającego szansę na znalezienie zatrudnienia (0,83%).

W pytaniu dotyczącym propozycji działań w ramach poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych, 32,23% społeczności lokalnej wymieniło likwidację barier architektonicznych, zaś 11,57% wskazało potrzebę zwiększenia dostępu osób niepełnosprawnych do placówek rehabilitacyjnych. Wśród propozycji pozostałej część ankietowanych znalazły się następujące rozwiązania: miejsca pracy przystosowane dla osób niepełnosprawnych (5,79%), likwidacja barier komunikacyjnych (5,79%), wzmożenie różnorodnych form integracji niepełnosprawnych ze środowiskiem (5,79%), pomoc finansowa w pokrywaniu kosztów rehabilitacyjnych (4,13%), zwiększenie opieki socjalnej (4,13%), organizacja kół zainteresowań i klubów spotkań zrzeszających niniejsze osoby (4,13%), lepszy dostęp do lekarzy – specjalistów (2,48%), bezpłatny dostęp do nowoczesnych technik terapeutycznych (1,65%).

Wśród działań na rzecz poprawy dostępu do służby zdrowia, najwięcej mieszkańców, tj. 25,62%, zasugerowało zatrudnienie w istniejących placówkach służby zdrowia większej liczby lekarzy - specjalistów, 8,26% wymieniło potrzebę wzrostu ilości dyżurów lekarskich, a także dostępność Ośrodka Zdrowia w godzinach przedpołudniowych (4,13%). Ponadto badani zaproponowali następujące działania: utworzenie nowych Ośrodków Zdrowia (3,31%), przyjmowanie pacjentów bez wcześniejszego uzgadniania terminu wizyty (3,31%), zakup ambulansu ratunkowego (1,65%), otwarcie kolejnych gabinetów stomatologicznych (0,83%), zatrudnienie pielęgniarki środowiskowej (0,83%), dogodniejszy dostęp do placówek rehabilitacyjnych (0,83%), usprawnienie pracy Ośrodka Zdrowia (0,83%), oraz tworzenie programów promujących zdrowy tryb życia (0,83%).

W zakresie działań na rzecz osób starszych, 10,74% społeczności lokalnej zaproponowało zatrudnienie większej liczby opiekunek socjalnych, 4,96% ankietowanych zasugerowało zachęcanie młodzieży do wolontariatu na rzecz osób w podeszłym wieku, taki sam procent mieszkańców wymienił zwiększenie pomocy z PCK. Do pozostałych rozwiązań można zaliczyć: powstawanie klubów i kół zainteresowań zrzeszających osoby starsze (4,13%), wzrost wysokości rent i emerytur (4,13%), pomoc finansowa (4,13%), zwiększenie listy refundacji leków, głównie dotyczących chorób przewlekłych (3,31%), zapewnienie opieki lekarskiej na wysokim poziomie (3,31%), utworzenie Domu Dziennego Pobytu (3,31%), organizacja spotkań seniorów, głównie podczas świąt (3,31%), zapewnienie rozrywki i sztuki dostosowanej dla osób starszych (2,48%), utworzenie grup wsparcia pomagających seniorom w czynnościach życia codziennego (1,65%), programy wzbudzające zainteresowanie rodzin osobami w podeszłym wieku (3,31%), a także organizacja spotkań z psychologiem (3,31%), zatrudnienie pielęgniarki środowiskowej (0,83%), utworzenie punktu porad urzędowych i prawnych, dotyczących pomocy w redagowaniu podań, pism urzędowych, wypełnianiu zeznań podatkowych PIT, itp. (0,83%).

Wśród rozwiązań w ramach bezpieczeństwa, najwięcej osób, wśród których przeprowadzono badanie ankietowe, wymieniło zwiększenie ilości patroli policyjnych (30,58%), monitoring miasta i gminy (5,78%) oraz programy mające na celu poprawę współpracy między funkcjonariuszami Policji a mieszkańcami (5,78%). Ponadto społeczność lokalna zaproponowała następujące działania: większa ilość sygnalizacji świetlnych (4,13%), poprawa oświetlenia dróg (3,31%), czynności ograniczające możliwość spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz zwiększenie kar w przypadku nie stosowania się do przepisów prawnych (2,48%), pogadanki z dziećmi dotyczące bezpieczeństwa prowadzone przez Policjantów (2,48%), utworzenie Zakładu Pracy Chronionej (0,83%), zadbanie o bezpieczne psy, które stwarzają realne niebezpieczeństwo (0,83%), wzmożona kontrola nad nieletnimi przebywającymi poza domem w godzinach wieczornych (0,83%), zaostrzenie prawa karnego (0,83%), całodobowe dyżury na posterunku Policji (0,83%), koordynacja władz samorządowych z Policją (0,83%), zachęcanie do noszenia przez pieszych po zmroku kamizelek odblaskowych (0,83%), modernizacja dróg oraz budowanie chodników (0,83%).

W zakresie działań na rzecz sportu i wypoczynku, 19,01% mieszkańców zasugerowało budowę nowych obiektów sportowych, 15,7% zaznaczyło potrzebę organizacji imprez sportowo – kulturalnych, a także imprez pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży różnymi dziedzinami sportu (10,74%). Pozostała część społeczności lokalnej wskazała następujące przedsięwzięcia: budowa krytego basenu (3,31%), organizacja wycieczek oraz obozów sportowych (4,96%), tworzenie klubów sportowych (4,13%), budowa placu zabaw dla dzieci (4,13%), budowa ścieżki rowerowej (3,31%), poprawa ogólnej dostępności do istniejących obiektów sportowych (3,31%), organizacja różnorodnych form ruchu (2,48%), zwiększenie dostępu do obiektów kulturalnych (1,65%), organizacja wypoczynku dla ubogich rodzin (1,65%), organizacja zajęć tanecznych (0,83%), organizacja zajęć wokalnno - muzycznych (0,83%),

tworzenie klubów bilardowych (0,83%), organizacja rajdów rowerowych (0,83%), dbanie o zieleń i czystość jeziora (0,83%) oraz budowa Skate –Parku (0,83%).

Podsumowanie wyników ankiety

Podsumowując wyniki ankiety przeprowadzonej na terenie gminy należy stwierdzić, że mieszkańcy postrzegają warunki życia panujące na jej terenie jako dość dobre, jednak zauważają przy tym występujące problemy społeczne, których skala jest znacząca.

Za najważniejsze problemy w gminie uznano ubóstwo oraz bezrobocie. Obydwa problemy są ze sobą ściśle skorelowane i – według respondentów – w znacznym stopniu dotyczą mieszkańców gminy i w przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne. Bieda przyczynia się bowiem do pogłębiania patologii społecznych, wzrostu niewydolności wychowawczej rodzin, pojawienia się problemu narkomanii, demoralizacji młodzieży, chuligaństwa i przestępczości. Przyczyn takiego stanu rzeczy doszukuje się również w niedostatecznej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz w małej aktywności społecznej mieszkańców.

Poza tym zauważalny jest wzrost ilości osób starszych i niepełnosprawnych, co pociąga za sobą konieczność przeprowadzenia inwestycji mających na celu likwidację występujących barier architektonicznych.

Mieszkańcy wskazali ponadto na potrzebę zwiększenia ilości lekarzy specjalistów przyjmujących na terenie gminy oraz na konieczność ułatwienia dostępu do placówek rehabilitacyjnych.

Identyfikacja podstawowych problemów społecznych na terenie gminy

W oparciu o wyniki ankiety podczas warsztatów związanych z przygotowaniem strategii dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych na terenie gminy oraz dokonano ich hierarchizacji. Za najważniejsze problemy na terenie gminy uznano:

- bezrobocie;
- problemy osób starszych;
- alkoholizm;
- problemy osób niepełnosprawnych;
- występowanie rodzin patologicznych i zagrożonych patologiami;
- problemy odnoszące się do dzieci i młodzieży (przede wszystkim ich demoralizacja oraz chuligaństwo);
- narkomania;
- niski poziom aktywności społecznej mieszkańców;
- niedostateczne zasoby instytucji odpowiedzialnych za politykę społeczną w gminie.

2.4. ANALIZA SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z uwagi na wagę zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod. Planowanie strategiczne powinno zostać podporządkowane następującym regułom:

- nazwanie, określenie, zdefiniowanie problemu (to, jak zdefiniujemy problem w dużym stopniu określa, które cele i metody powinny być zastosowane, aby ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań. Ma to bezpośredni wpływ na wybór konkurencyjnych opcji);
- przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (pod jakimi względami będziemy porównywali ze sobą i oceniali sposoby rozwiązania);
- określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakładamy, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu, należy je też opisać ze szczegółami);
- prezentacja alternatyw i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatyw według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich);
- bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania konieczna jest stała ocena czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Opiera się ona na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację.

Tabela 26. Analiza SWOT

GOSPODARKA GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
Dobrze rozwinięta infrastruktura (zwodociągowanie, zgazyfikowanie i częściowe skanalizowanie gminy) Funkcjonujące wysypisko odpadów Perspektywa związana z budową autostrady (wykorzystanie terenów inwestycyjnych wokół autostrady) Korzystne położenie geograficzne gminy Funkcjonowanie sanatorium na terenie gminy	Brak większych podmiotów gospodarczych Bezrobocie Brak atrakcyjnych ofert pracy Wyjazd młodych osób z terenu gminy Funkcjonowanie w cieniu większego miasta (Włocławka) Brak aktywności biznesowej w Brześciu (słabe rozpoznanie rynku przez biznes) Brak przemysłu rolniczego Stepowanie terenu – obniżający się poziom

Dość dobrze rozwinięte rolnictwo Korzystne warunki inwestycji mieszkaniowych (miejscowe plany w opracowaniu) Dobra sieć dróg: krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych	wód
Szanse	Zagrożenia
Możliwość pozyskania terenów inwestycyjnych. Modernizacja gminy będąca skutkiem wykorzystania funduszy pomocowych Unii Europejskiej. Aktywna polityka władz samorządowych nastawiona na pozyskanie inwestorów zewnętrznych oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.	Starzenie się społeczeństwa. Działania konkurencyjne innych gmin starających się przyciągnąć inwestorów, turystów oraz fundusze pomocowe. Trudności w zgromadzeniu środków na wkład własny konieczny do ubiegania się o fundusze w ramach programów operacyjnych współfinansowanych przez UE.

MIESZKAŃCY GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
Wysoki poziom wykształcenia młodych mieszkańców Brak przestępczości zorganizowanej Funkcjonowanie monitoring wpływającego na poprawę bezpieczeństwa	Starzenie się społeczeństwa. Niskie kwalifikacje części mieszkańców Występujące patologie Bierność zawodowa mieszkańców Bariery architektoniczne utrudniające korzystanie z dóbr i usług ludziom niepełnosprawnym. Brak wiary w siebie, we własne możliwości, zwłaszcza wśród beneficjentów pomocy społecznej.
Szanse	Zagrożenia
Zwiększanie się oferty edukacyjnej, jej coraz	Migracja najlepiej wykształconych młodych

większa dostępność oraz relatywne obniżenie kosztów ponoszonych przez uczących się. Możliwość pozyskiwania przez gminę środków zewnętrznych.	mieszkańców do większych ośrodków miejskich. Uwarunkowana względami ekonomicznymi emigracja osób o deficytowych i poszukiwanych przez pracodawców kwalifikacjach za granicę.

STAN OŚWIATY, KULTURY I TURYSTYKI NA TERENIE GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
Występowanie walorów historycznych gminy Zabytki archeologiczne Funkcjonujący Zespół Szkół Rolniczych Działalność uzdrowiska Rozwinięta sieć oświatowa Funkcjonujący zespół muzyczny Funkcjonowanie stadionu, klubów sportowych, basenu, co przyczynia się do zwiększenia aktywności fizycznej mieszkańców Istnienie zabytkowych pałaców	Brak pomieszczeń do działalności kulturalnej na terenie gminy Zlokalizowanie w pobliżu Włocławka Brak obiektów kultury materialnej Niskie nakłady na oświatę. Występowanie trudności wychowawczych.
Szanse	Zagrożenia
Wykorzystanie środków pochodzących	Niskie wynagrodzenie nauczycieli (brak

z europejskich funduszy pomocowych.	motywacji). Brak aspiracji edukacyjnych wśród rodzin zagrożonych wykluczeniem. Apatia i bierność części ludności i jej brak zainteresowania dla życia i spraw gminy. Niż demograficzny.

UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI	
Mocne strony	Słabe strony
Funkcjonujący system monitoringu Brak przestępczości zorganizowanej Funkcjonujące oświetlenie uliczne Znaczne środki (pochodzące z budżetu gminy) kierowane na potrzeby pomocy społecznej Funkcjonowanie posterunku policji na terenie gminy Dobrze prosperujący system służby zdrowia	Brak posterunku w centrum miasta Stosunkowo niski poziom życia mieszkańców Niewystarczające środki kierowane na pomoc społeczną
Szanse	Zagrożenia

Wykorzystanie szans wynikających z funduszy pomocowych oraz programów krajowych. Przekazywanie wyższych dotacji centralnych na utrzymanie bezpieczeństwa i politykę społeczną w sytuacji wzrostu gospodarczego.	Wzrost przestępczości i uzależnień, zwłaszcza wśród nieletnich. Coraz większy zakres występowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Niska karalność sprawców.

3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

3.1. WIZJA ROZWOJU GMINY

Wizja rozwoju opisuje stan, do którego chcą dążyć zarówno władze samorządowe, jak i mieszkańcy gminy. Określenie docelowej wizji rozwoju jest niezbędne, bo umożliwia wyznaczenie jasnych celów i określenie sposobów ich realizacji. Świadomość do czego zmierzamy, ułatwi konsekwentne podążanie w nakreślonym kierunku, bez popełniania niepotrzebnych błędów. W ramach prac nad przygotowaniem strategii rozwiązywania problemów społecznych została wypracowana następująca wizja rozwoju Gminy Brześć Kujawski zakładająca:

Zaspokojenie potrzeb społecznych oraz przeciwdziałanie zagrożeniom

w stopniu zapewniającym równowagę społeczną i rozwój gminy, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

3.2. CELE STRATEGICZNE I CELE SZCZEGÓŁOWE

W oparciu o zidentyfikowane i zhierarchizowane problemy społeczne stworzono katalog celów strategicznych oraz przyporządkowanych im celów szczegółowych zaprezentowany poniżej.

1.Cel strategiczny: Zwalczanie bezrobocia i przeciwdziałanie jego skutkom			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
1.1.Podejmowanie działań na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w gminie	Liczba stworzonych nowych miejsc pracy	BOPS, UMG	2008-2015
1.2.Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe)	Liczba bezrobotnych objętych systemem wsparcia	Jednostki samorządowe	2008-2015
1.3.Pomoc w zdobywaniu kwalifikacji zawodowych i przekwalifikowaniu	Liczba osób biorących udział w zajęciach	BOPS	2008-2015
1.4.Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia	Liczba osób korzystających z pomocy psychologa	BOPS, UMG	2008-2015
Podmioty wspierające:			
– Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku; – Organizacje pozarządowe.			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:			
1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			
2.Cel strategiczny: Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
2.1.Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do samoegzystencji w swym naturalnym środowisku oraz optymalizacja jego aktywności	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych Liczba zorganizowanych zajęć mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych	Jednostki samorządowe	2008-2015
2.2.Podejmowanie działań na rzecz integracji ludzi starych ze środowiskiem	Liczba uruchomionych klubów seniora Liczba osób starszych uczestniczących z zajęciach integracyjnych	Jednostki kulturalne, BOPS	2008-2015

2.3.Organizacja usług transportowych przeznaczonych dla osób starszych i niepełnosprawnych w celu dojazdu do placówek rehabilitacyjnych	Liczba osób korzystających ze zorganizowanego systemu dowozu do placówek rehabilitacyjnych	Jednostki samorządowe	2008-2015
2.4.Usuwanie barier architektonicznych	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	Jednostki samorządowe	2008-2015
2.5.Zapewnienie wsparcia osobom starszym niezdolnym do samodzielnej egzystencji w środowisku	Liczba osób objętych wsparciem Liczba wolontariuszy zaktywizowanych do pracy na rzecz osób starszych	Jednostki samorządowe	2008-2015

Podmioty wspierające:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku;
- Organizacje pozarządowe

Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:

1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy;
2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje);
3. Środków pozyskanych z PFRON;
4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

3.Cel strategiczny: Budowa systemu profilaktyki przeciwalkoholowej oraz bieżące rozwiązywanie problemów z tym związanych wśród społeczności lokalnej

Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
3.1.Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu	Liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej	BOPS	2008-2015
3.2.Udzielenie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	Liczba rodzin korzystających z pomocy psychospołecznej i prawnej	BOPS, jednostki samorządowe	2008-2015
3.3.Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień	Liczba wspartych instytucji zajmujących się problematyką uzależnień	BOPS, jednostki samorządowe	2008-2015
3.4.Organizowanie imprez o tematyce profilaktycznej	Liczba zorganizowanych imprez	BOPS, jednostki samorządowe	2008-2015

Podmioty wspierające:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku;
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Szkoły;
- Kuratorzy sądowi;
- Organizacje pozarządowe

Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:

1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy;
2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje);
3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

4.Cel strategiczny: Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej i integracja społeczna			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
4.1.Inicjowanie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym środowiska fizycznego, ułatwianie dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	BOPS	2008-2015
4.2.Tworzenie ośrodków wsparcia dla rodzin i osób niepełnosprawnych, także tych, których niepełnosprawność jest skutkiem nieszczęśliwych wypadków	Liczba stworzonych ośrodków wsparcia	BOPS, jednostki samorządowe	2008-2015
4.3.Udostępnienie edukacji dla wszystkich uczniów niepełnosprawnych	Liczba uczniów niepełnosprawnych objętych wsparciem	Jednostki oświatowe	2008-2015
4.4.Aktywizacja zawodowa i wzmocnienie pozycji osób niepełnosprawnych tak, by mogły one realizować swoje prawa na rynku pracy	Liczba osób niepełnosprawnych zaktywizowanych do podjęcia pracy	UMG	2008-2015
Podmioty wspierające: – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku; – Organizacje pozarządowe			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pozyskanych z PFRON; 4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			
5.Cel strategiczny: Działania na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin patologicznych i zagrożonych patologiami			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
5.1.Zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu poprzez budowę placów zabaw, infrastruktury sportowej, świetlic, modernizację istniejących świetlic	Liczba osób korzystających z wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów	Jednostki kulturalne, BOPS	2008-2015
5.2.Wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez udzielanie pomocy stypendialnej	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą stypendialną	Jednostki samorządowe	2008-2015
5.3.Organizowanie i rozwijanie kompleksowego wsparcia dla dzieci i młodzieży	Liczba osób objętych pomocą	Jednostki samorządowe	2008-2015
5.4.Prowadzenie działań korekcyjno – edukacyjnych mających na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie	Liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie Liczba osób objętych działaniami korekcyjno - edukacyjnymi	Jednostki samorządowe	2008-2015

Podmioty wspierające: - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku; - Szkoły; - Organizacje pozarządowe			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			
6.Cel strategiczny: Zatrzymanie mechanizmów społecznego wykluczenia i marginalizacji wśród dzieci i młodzieży			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
6.1.Organizacja zajęć pozalekcyjnych i kółek zainteresowań rozwijających indywidualne umiejętności	Liczba stworzonych kółek zainteresowań Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych Ilość osób korzystających z zorganizowanych zajęć	Jednostki oświatowe	2008-2015
6.2.Działania na rzecz wypracowania prawidłowych zachowań wśród dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach	Jednostki oświatowe	2008-2015
6.3.Szkolenia podnoszące kwalifikacje (kursy np.: komputerowy, j. angielskiego)	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	Jednostki oświatowe	2008-2015
Podmioty wspierające: - Ośrodek Pomocy Społecznej w Brześciu Kujawskim; - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku; - Organizacje pozarządowe			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			
7.Cel strategiczny: Zwalczanie problemu narkomanii			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
7.1.Prowadzenie kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii adresowanych do określonych grup docelowych (młodzież szkół, rodziców, pedagogów)	Liczba zorganizowanych kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii Liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z narkomanią	Jednostki samorządowe	2008-2015

7.2.Promocja i organizacja aktywnych form spędzania czasu	Liczba atrakcji (zajęć, imprez) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia	Jednostki samorządowe	2008-2015
7.3.Świadczenie poradnictwa prawnego i psychologicznego	Liczba osób korzystających z porad prawnych i psychologicznych	Jednostki samorządowe	2008-2015
Podmioty wspierające: – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku; – Szkoły; – Organizacje pozarządowe			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			
8.Cel strategiczny: Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
8.1.Wskazywanie mieszkańcom możliwości wykorzystania własnego potencjału	Liczba osób uczestniczących w zajęciach integracyjnych	Jednostki samorządowe	2008-2015
8.2.Podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców	Liczba mieszkańców zaktywizowanych do działań na rzecz lokalnej społeczności	Jednostki samorządowe	2008-2015
Podmioty wspierające: – Ośrodek Pomocy Społecznej w Brześciu Kujawskim; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku; – Organizacje pozarządowe			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			
9.Cel strategiczny: Wzmocnienie oddziaływania instytucji odpowiedzialnych za politykę społeczną w gminie			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
9.1.Wzmocnienie kadrowe Brzeskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	Liczba zatrudnionych nowych pracowników	BOPS	2008-2015

9.2.Wprowadzenie nowoczesnych metod pracy i podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w BOPS	Liczba pracowników GOPS objętych programami podnoszenia kwalifikacji (w tym w zakresie studiów podyplomowych) Liczba zakupionego nowego sprzętu	BOPS	2008-2015
9.3.Udział pracowników BOPS w szkoleniach, kursach, warsztatach	Liczba pracowników objętych programami szkoleniowymi Liczba szkoleń, kursów, w których wzięli udział pracownicy GOPS	BOPS	2008-2015
9.4.Wymiana doświadczeń, korzystanie z pozytywnych wzorców innych gmin	Liczba projektów zorganizowanych we współpracy z innymi OPS	BOPS	2008-2015
Podmioty wspierające: – Burmistrz Miasta i Gminy.			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			

4. UWARUNKOWANIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH

Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych nie można zapomnieć, że nie tylko jej zapisy dotyczą mieszkańców gminy. Problematyka dotycząca sfery społecznej jest regulowana również w ramach innych dokumentów programowych. Dlatego też zasadne jest przedstawienie dokumentów powstających na szczeblu kraju, województwa czy powiatu.

Poza tym należy zauważyć, że cele i działania sformułowane w ramach niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych wpisują się w zakres zaprezentowanych dokumentów, co może dodatkowo sprzyjać ich realizacji.

4.1.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013

Strategia ta wytycza siedem priorytetów, które zdaniem władz, szybko wdrożone i zrealizowane przyczynią się do rozwiązania trapiących Polskę problemów społecznych. Sformułowanie priorytetów poprzedzono diagnozą stanu obecnego, ze szczególnym uwzględnieniem demografii, ubóstwa, kondycji i zagrożeń współczesnej rodziny i społeczeństwa obywatelskiego. Dokument ten formułuje pożądaną do osiągnięcia cel prowadzonej polityki społecznej, którym ma być zbudowanie na poziomie krajowym zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin

oraz wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Sformułowane priorytety krajowe są następujące:

1. poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
2. wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
3. kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
4. budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym;
5. aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;
6. partnerstwo publiczno – społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych;
7. integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powstał w wyniku uregulowań prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie temu zjawisku oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Wyznaczone zostały trzy podstawowe cele Programu, do których zaliczono:

1. zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
2. zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
3. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powyższe cele – w założeniu twórców Programu – mają być realizowane przez:

1. systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
2. podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
3. podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
4. udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
5. oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

4.2.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA

Program strategiczny dla pomocy społecznej „Stymulowanie rozwoju pomocy społecznej w województwie kujawsko – pomorskim – perspektywa środowiskowa i instytucjonalna”

Program strategiczny dla pomocy społecznej „Stymulowanie rozwoju pomocy społecznej w województwie kujawsko – pomorskim – perspektywa środowiskowa i instytucjonalna” został przyjęty do realizacji uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego nr 816/2002 z dnia 15 lipca 2002 r. Zakłada on realizację 5 celów operacyjnych

- identyfikacja i badanie natężenia problemów społecznych w sferze pomocy społecznej;
- profilaktyka i działania na rzecz wychodzenia z kręgu pomocy społecznej;
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej;
- usprawnienie systemu komunikacji i współpracy pomiędzy realizatorami pomocy społecznej;
- edukacja i rozwój kadry pomocy społecznej.

Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2005 - 2010

Program ten stanowi integralną część „Strategii rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego do 2010 roku” i jest bezpośrednio związany z realizacją zadań dotyczących polityki społecznej - bezpieczeństwa socjalnego i publicznego, solidarności i więzi międzyludzkich oraz poprawy stanu zdrowia. Jego podstawowym założeniem jest wyrównanie szans osób niepełnosprawnych i umożliwienie pełnego ich rozwoju na płaszczyźnie społecznej i zawodowej. Uwzględnia on pogląd, że niepełnosprawność to nie tylko rezultat uszkodzenia ciała czy choroby, ale również wynik barier społecznych, ekonomicznych, fizycznych, jakie osoba niepełnosprawna napotyka w swoim środowisku. To nie osoba niepełnosprawna ma dostosować się do otoczenia, ale otoczenie, środowisko, powinno być dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej.

Program ten zakłada realizację następujących celów strategicznych i operacyjnych:

- Cel strategiczny 1: Kształtowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie;
 - Cel operacyjny 1.1: Kształtowanie właściwych postaw społecznych sprzyjających realizowaniu praw osób niepełnosprawnych;
 - Cel operacyjny 1.2: Wspieranie przemian w świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie przysługujących im praw i obowiązków;
- Cel strategiczny 2: Zwiększenie dostępu do leczenia, opieki i rehabilitacji medycznej;
 - Cel operacyjny 2.1: Inicjowanie działań z zakresu prewencji i promocji zdrowia;
 - Cel operacyjny 2.2: Stymulowanie rozwoju opieki i rehabilitacji leczniczej;
- Cel strategiczny 3: Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji;
 - Cel operacyjny 3.1: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w zakresie dostępu do edukacji, przekwalifikowania i kształcenia osób niepełnosprawnych;
 - Cel operacyjny 3.2: Dostosowanie szkolnictwa do potrzeb osób niepełnosprawnych;

- Cel strategiczny 4: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwój rehabilitacji zawodowej;
 - Cel operacyjny 4.1: Tworzenie warunków do rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych;
- Cel strategiczny 5: Zwiększenie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym, sportowym, rekreacji i turystyce;
 - Cele operacyjny 5.1.: Działania na rzecz zwiększenia dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym, sportowym, rekreacji i turystyce;
- Cel strategiczny 6: Kreowanie polityki społecznej w zakresie zwiększania aktywności organizacji działających na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych;
 - Cel operacyjny 6.1: Inicjowanie współpracy administracji rządowej i samorządowej z organizacjami działającymi w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych.

Kujawsko – Pomorski Program Wspierania Rodzin

Celem głównym Kujawsko – Pomorskiego Programu Wspierania Rodziny jest tworzenie warunków umożliwiających realizowanie na szczeblu wojewódzkim oraz w lokalnych samorządach wspólnej polityki regionalnej na rzecz wzmocnienia rodziny. W celu realizacji celu głównego założono realizację następujących celów szczegółowych:

- Cel szczegółowy I: Promowanie wartości rodziny;
- Cel szczegółowy II: Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu;
- Cel szczegółowy III: Inicjowanie i rozwój różnorodnych działań na rzecz dzieci i młodzieży;
- Cel szczegółowy IV: Wdrażanie nowoczesnych metod pracy z rodziną i dzieckiem.

4.3.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU POWIATU

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2005-2015

W ramach powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2005-2015 sformułowano następujące cele strategiczne:

- wspieranie bezrobotnych w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- doskonalenie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, poprzez rozwój różnorodnych form wsparcia i opieki;
- zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu włocławskiego poprzez wyrównywanie szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym obywatelom;
- zmniejszenie szkód zdrowotnych i skutków społecznych spowodowanych piciem alkoholu i używaniem narkotyków.

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2008-2013

Na gruncie programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy sprecyzowano cel główny zakładający przeciwdziałanie bezrobociu i promowanie aktywnej polityki rynku pracy.

W związku z jego realizacją wskazano następujące cele operacyjne:

- działania publicznych służb zatrudnienia na rzecz rynku pracy;
- sprzyjanie rozwojowi przedsiębiorczości;
- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy;
- przeciwdziałanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2004-2010

Celem programu jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu wrocławskiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym obywatelom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie dostępu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny;
- likwidacja barier architektonicznych, barier transportowych oraz barier w komunikowaniu się;
- zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej kultury, sportu, rekreacji i turystyki;
- zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.

5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Zarządzanie realizacją strategii odbywać się będzie na kilku poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i społecznym.

Poziom organizacyjny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Brześć Kujawski formułuje działania, które realizowane będą zarówno przez władze samorządowe, instytucje pomocy społecznej, jak i organizacje pozarządowe. Wobec tego konieczne jest wskazanie podmiotu zajmującego się zarządzaniem realizacją strategii. Proponuje się, aby zadania z tego zakresu należały do kierownika BOPS, który będzie dokonywał monitoringu realizacji strategii co najmniej raz w roku. Wyznaczenie jednego podmiotu odpowiedzialnego za wdrażanie zapisów strategii jest szczególnie istotne w przypadku projektów ubiegających się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, gdzie preferowane są zadania kompleksowe, rozwiązujące jak największą gamę problemów występujących na terenie gminy.

Przy wykonywaniu działań związanych z monitorowaniem realizacji strategii kierownik BOPS powinien współpracować z zespołem zadaniowym powołanym przez Burmistrza odrębnym zarządzeniem.

Poziom merytoryczny

Poziom merytoryczny obejmuje faktyczny element wdrażania i monitorowania działań zapisanych w ramach strategii. Przewiduje się coroczne spotkania zespołu zadaniowego organizowane w miesiącu wrześniu w celu oceny projektów już zrealizowanych oraz stwierdzenia konieczności aktualizacji celów i działań zapisanych w dokumencie.

Swoją ocenę z realizacji zapisów dokumentu zespół zadaniowy powinien przekazać Burmistrzowi i Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań.

Monitoring realizacji strategii zostanie przeprowadzony w oparciu o wskaźniki finansowe i ilościowe. Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych. Wskaźniki monitorowania zostały określone w części dotyczącej celów strategicznych i szczegółowych.

Trzeba poza tym zauważyć, że horyzont czasowy strategii jest dość odległy, a rzeczywistość społeczna bardzo zmienna, wobec czego strategię należy traktować jako dokument „żywy” i nie można zamykać drogi do jego aktualizacji. Konieczność dokonania korekt w zapisach

strategii rozwiązywania problemów społecznych może ponadto wynikać z pojawienia się możliwości uzyskania dofinansowania dla konkretnych zadań, niekoniecznie przewidzianych do realizacji w momencie tworzenia niniejszego dokumentu. Przewiduje się, że aktualizacja zapisów strategii dokonywana będzie – jak wskazano wcześniej – w przypadku wystąpienia takiej potrzeby – jednak nie rzadziej niż raz na trzy lata. Nastąpi ona z wykorzystaniem tych samych metod partycypacyjnych, które zostały wykorzystane w momencie tworzenia dokumentu.

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy przede wszystkim upowszechnienia zapisów dokumentu, które zostanie zapewnione poprzez zamieszczenie tekstu strategii rozwiązywania problemów społecznych na stronie internetowej urzędu gminy, a także umieszczenie informacji o zadaniach wynikających z jej zapisów, które będą realizowane na terenie gminy na zebraniach wiejskich i tablicach ogłoszeń.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych przyczyni się do wdrożenia na terenie Gminy Brześć Kujawski nowoczesnego modelu pomocy społecznej. Ukierunkowuje ona działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej. Zorientowanie działań na wybranych grupach problemowych jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Należy ponadto pamiętać, że głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Obowiązkiem klienta jest zaś współdziałanie w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy, na ogół biernej i roszczeniowej, na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów.

Strategia ukazuje również układ finansowania poszczególnych działań i źródła pozyskania środków, nie wyłączając funduszy Unii Europejskiej, a w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalnej sfery związanej z realizacją zadań pomocy społecznej, ograniczaniem negatywnych zjawisk, jak ubóstwo czy bezrobocie.

Poza tym należy podkreślić, że od realizacji celów i działań oraz determinacji w procesie wdrażania strategii zależą efektywność i zdolność instytucji, organizacji i władz samorządowych do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy.

Wdrożenie programu przyczyni się zatem do znaczącego ograniczenia występujących na terenie gminy problemów społecznych. Jego efektem będzie znaczący wzrost poziomu życia obywateli oraz integracja lokalnej społeczności. Gminie zaś pozwoli na ograniczenie wydatków na szeroko rozumianą pomoc społeczną i skierowanie większej ilości środków na modernizację i rozwój.

SPIS TABEL

TABELA 1. PODZIAŁ POWIERZCHNI GMINY WEDŁUG SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW ...	11
TABELA 2. STRUKTURA LUDNOŚCI GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	12
TABELA 3. STRUKTURA AGRARNA GOSPODARSTW	16
TABELA 4. STRUKTURA UPRAW NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	17
TABELA 5. STRUKTURA HODOWLI W GMINIE BRZEŚĆ KUJAWSKI	18
TABELA 6. PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON W LATACH 2004-2007	19
TABELA 7. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI W LATACH 2004-2007 (SEKTOR PRYWATNY)	19
TABELA 8. FORMA PRAWNA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI W SEKTORZE PRYWATNYM NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI W LATACH 2004-2007	20
TABELA 9. WIELKOŚĆ POPULACJI I ZMIANY W CZASIE NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	23
TABELA 10. POPULACJA GMINY W ROZBIECIU NA GRUPY WIEKOWE Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI	25
TABELA 11. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU W LATACH 2004 - 2007	25
TABELA 12. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	26
TABELA 13. POZIOM WYKSZTAŁCENIA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	28
TABELA 14. STRUKTURA BEZROBOCIA I ZATRUDNIENIA NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI ...	29
TABELA 15. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY	30
TABELA 16. STRUKTURA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH	31
TABELA 17. MIESZKANIA WEDŁUG ILOŚCI IZB	32
TABELA 18. MIESZKANIA WEDŁUG POWIERZCHNI	33
TABELA 19. MIESZKANIA WEDŁUG WYPOSAŻENIA	33
TABELA 20. DANE DOTYCZĄCE WYPŁACONYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH	34
TABELA 21. RODZAJ I SKALA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BRZEŚĆ KUJAWSKI W LATACH 2004-2007	34
TABELA 22. POMOC SPOŁECZNA – RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCA SPOŁECZNĄ (2007 R.)	39
TABELA 23. POMOC SPOŁECZNA – ZADANIA WŁASNE GMIN (2007 R.)	40
TABELA 24. POMOC SPOŁECZNA – ZADANIA ZLECONE GMINOM (2007 R.)	40
TABELA 25. POMOC SPOŁECZNA – ŚWIADCZENIA RODZINNE (2007 R.)	41
TABELA 26. ANALIZA SWOT	56

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW NA OBSZARZE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	12
WYKRES 2. STRUKTURA LUDNOŚCI WG GRUP WIEKOWYCH GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	12
WYKRES 3. STRUKTURA AGRARNA GOSPODARSTW NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	16
WYKRES 3. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI W LATACH 2004-2007	24
WYKRES 5. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	26
WYKRES 6. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	27
WYKRES 7. WYKSZTAŁCENIE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	28
WYKRES 7. LICZBA BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI LATACH 2004-2007	29
WYKRES 9. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY Z UWZGLĘDNIENIEM RODZAJU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	30
WYKRES 10. STAN SUBSTANCJI MIESZKANIOWEJ NA TERENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI	32
WYKRES 11. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA	36
WYKRES 12. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZROBOCIA	37
WYKRES 13. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO	37
WYKRES 14. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU DŁUGOTRWAŁEJ CHOROBY	38

<u>WYKRES 15. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI</u>	39
<u>WYKRES 16. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI</u>	42
<u>WYKRES 17. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM WIEKU</u>	43
<u>WYKRES 18. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM WYKSZTAŁCENIA</u>	43
<u>WYKRES 19. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM STATUSU SPOŁECZNEGO</u>	44
<u>WYKRES 20. OCENA AKTUALNYCH WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY</u>	44
<u>WYKRES 21. GŁÓWNE PRZYCZYNY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWODUJĄCE TRUDNE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY</u>	45
<u>WYKRES 22. CZY NA TERENIE GMINY JEST DUŻO UBOGICH RODZIN?</u>	46
<u>WYKRES 23. GŁÓWNE PRZYCZYNY POPADANIA W UBÓSTWO</u>	46
<u>WYKRES 24. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE Z JAKIMI NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE</u>	46
<u>WYKRES 25. CZY OFERTA POMOCY DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH JEST WYSTARCZAJĄCA?...</u>	47
<u>WYKRES 26. CZY W SKŁAD RODZIN MIESZKAŃCÓW GMINY WCHODZI OSOBA DŁUGOTRWALE CHORA?</u>	47
<u>WYKRES 27. DOSTĘP DO PLACÓWEK OPIEKI ZDROWOTNEJ NA TERENIE GMINY</u>	48
<u>WYKRES 28. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE Z JAKIMI BORYKAJĄ SIĘ OSOBY STARSZE</u>	48
<u>WYKRES 29. SKALA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY</u>	49
<u>WYKRES 30. GŁÓWNE PRZYCZYNY WYSTĘPOWANIA UZALEŻNIEŃ</u>	49
<u>WYKRES 31. CZY NA TERENIE GMINY DOSTĘPNA JEST JAKAŚ FORMA POMOCY DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH?</u>	50
<u>WYKRES 32. CZY NA TERENIE GMINY WYSTĘPUJE ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ</u>	51
<u>WYKRES 33. GŁÓWNE PRZYCZYNY PRZEMOCY DOMOWEJ</u>	51
<u>WYKRES 34. GŁÓWNE NEGATYWNE ZJAWISKA ODNOSZĄCE SIĘ DO DZIECI I MŁODZIEŻY</u>	52

SPIS RYSUNKÓW

<u>RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI NA TLE POWIATU WŁOCŁAWSKIEGO</u>	11